

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАТЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР.

№ 9 (1231)

Серада, 29 студзеня 1958 года

Цана 40 кап.

МАЛАДЫЯ АКЦЁРЫ І РЭЖЫСЁРЫ

Творчая моладзь займае ўсё большае месца на беларускай сцэне і на канцэртнай астрадзе. Дзякуючы выключнай увазе нашай дзяржавы, вядомым клопам старэйшых мастакоў, іх чужай і прызнай дапамозе, маладыя артысты і рэжысёры набылі асаблівае майстэрства, традыцыйна рэалістычнага тэатра. Іх удзел у развіцці нацыянальнай сацыялістычнай культуры наспяна павялічваецца.

Змястоўныя спектаклі на навуковых тэмах, яркія вобразы нашых сучаснікаў, багаты прагрэсіўна-дэмакратычны ідэямі і характэрнымі класічнымі пастаноўкамі часта з'яўляюцца вынікам пільнага намагаўня таленавітых маладых твораў. Яны выхаваны ў нашых навуковых установах або былі актыўнымі ўдзельнікамі гарадской і калгаснай самадзейнасці.

Свежыя галасы моладзі ўзбуджаю гучаць на сцэне рэспубліканскіх і абласных тэатраў.

Заслужанае прызнанне атрымалі харэграфічныя самастойныя, арыгінальныя і задумай пастаноўкі рэжысёраў В. Броўкіна («У добры час», «Пудоўны снапы», «Калі дзе акіяны»), А. Марашэва («Садко»), Ю. Ужвіжана («Шукальнік жэмчугу») і інш.

Удала выступілі ў спектаклях мінулага года артысты І. Цімафеева («Парарычкі»), М. Захаровіч («Пакуль вы маладыя»), В. Тарасю («Грошыны голы»), Р. Маленчанка («Юныя месціцы»), Б. Нікольскі («Садко»), Н. Давыдзкі («Карсэр»), Г. Маркіна («Разлом»). Іх сцэнічным вобразам удасца ідэяльна выразна і зместу, глыбока азначыліся і зграбнае формы.

За актыўны ўдзел у юбілейных спектаклях, якіх прысвечаны саракагоддзю Савецкай улады, маладыя актёры К. Сянкевіч атрымалі ў Усесаюзнай фестывалі драматычных тэатраў дыплом лаўрэата першай ступені. Рэспубліканскія прэміі ўзнагароджаны В. Броўкіна і артыст А. Яло.

Група таленавітых беларускіх выканаўцаў стала лаўрэатам Усесаюзнага і Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў у Маскве.

Многае ўжо дасягнута ў справе навучнага і выхавання нашай моладзі і вылучэння яе на самастойную творчую працу, але яшчэ больш належыць зрабіць у блэйшы час.

У нас па-спраўдному яшчэ не вырашана праблема маладой рэжысуры. Не адкрыта рэжысёрскае аддзяленне ў Беларускай тэатральна-мастацкай інстытуце. А гэта стварэнне сур'ёзных цяжкасці ў галіне падрыхтоўкі нацыянальных кадраў не толькі для прафесіянальнага, але і для самадзейнага тэатра, для творчых калектываў кінастудыі, радыё і тэлебачання.

Маладыя пастаноўшчыкі, якія прыязджаюць у нашы тэатры з іншых рэспублік, вельмі рэдка застаюцца тут на стаўку працы. Абыякаваць некаторыя кіраўнікі тэатраў, нежадана турбаваць сябе забеспячэннем належных умоў для творчага росту пачынаючых рэжысёраў — адна з прычын такога недаравальнага становішча.

Спектаклямі маладых рэжысёраў недастаткова цікавіцца і Беларускае тэатральнае таварыства. За апошні час не было ніводнай творчай канферэнцыі па гэтай важнейшай праблеме. У матах падрыхтоўкі нацыянальных кадраў рэжысуры не выкарыстоўваецца і аспірантура пры Усесаюзных навуковых і навукова-даследчых установах.

Патрабу сур'ёзнага паліпашэння справа падбору, выхавання і выкарыстання нацыянальных актёрскіх кадраў. Здабыткі Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута ў гэтай галіне, асабліва за апошні перыяд, даволі значныя. Але складаная праблема яшчэ даўжэйшая ад яе карынальнага вырашэння. Так, напрыклад, студэнты інстытута ў працэсе навучнага рэдка выступаюць у беларускім нацыянальным

рэпертуары. Яны мала карыстаюцца роляй новай на занятках па актёрскаму майстэрству і на некаторых іншых дысцыплінах. Інстытут недастаткова звязаны з мастацкай самадзейнасцю і таму многія сапраўды таленавітыя ўдзельнікі не з сярэдняй адукацыяй не трапілі ў лік студэнтаў актёрскага факультэта. Небагата часу аддаецца творчай практыцы на прафесіянальнай сцэне.

Не ацываюць яшчэ рэальнай дапамогі інстытута напмынальным актёрскім калектывам кінастудыі «Беларусьфільм», філармоніі і Беларускага тэатра. Вядома, што апошнім вельмі патрэбны таленавітыя майстры мастацкага чытанья, якія добра валодаюць беларускай мовай, добрым густам і дасканалымі ведамі ў галіне роднай літаратуры.

Выпуск мінулага года быў найбольш удачным у Беларускай тэатральна-мастацкай інстытуце ў параўнанні з папярэднім. Але, нажаль, добрыя вынікі, якія паказалі многія студэнты на дзяржаўных экзаменах, грунтоўна яшчэ не замацаваны творчай работай на прафесіянальнай сцэне. Значна большага можна чакаць ад групы выхаванцаў інстытута, якія былі прыняты ў калектывы акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы. Не ўсе з іх атрымалі дастаткова сур'ёзную працу, неабходную для замацавання вынікаў вучбы ў інстытуце.

У гэтых адносінах патрэбна большае ўзаемнае ініцыятыўнае моладзі і мастацкага кіраўніцтва тэатральнага калектываў, чужа дапамога старэйшых майстроў пачынаючым таварышам, смелае вылучэнне іх на цэнтральныя ролі і таварыскі нагляд за якасцю іх выканання.

Ёсць у рэспубліцы тэатральныя калектывы, якія на працягу некалькіх год мала паўзліва ідуць у прафесіянальнае тэатра, часта б'юць вынікі месца ў спектаклях. Такое становішча, нажаль, назіраецца і на тэатральна-мастацкай інстытуце імя Якуба Коласа і М. Горкага. Не маюча лепшае становішча ў Гродзенскім, Брэсцкім і Магілёўскім тэатрах.

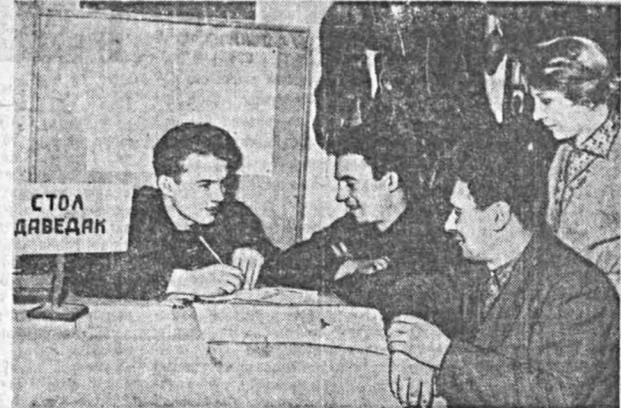
Выхаванцам нашага інстытута, драматычных студыі і мастацкай самадзейнасці, якія трапілі ў прафесіянальны тэатр, патрэбны навуковыя дабыткі клопат і штодзённая дапамога. Хто яшчэ з рэжысёраў мог бы пахваліцца такімі вынікамі ў выхаванні моладзі, як Л. Мазалеўская? Нажаль, вельмі намягчы.

Багата новых артыстаў з'явілася ў апошні час у тэатры оперы і балету. Яны выкарыстоўваюць значныя партыі і займаюць пачаснае месца ў рэпертуары. Але сярэд сапёты і тут яшчэ вельмі мала маладых нацыянальных кадраў — выхаванцаў Беларускай кансерваторыі і хараграфічнага вучылішча. Вядома, выпадкі, калі зольныя артысты, скончыўшы беларускія навучныя ўстановы, не былі прыняты ў творчы калектывы тэатра оперы і балету.

Моладзь таксама добра выходзіць на высякародных традыцыйных старэйшых майстроў мастацтва нашай рэспублікі. На жаль, узровень літаратуры, якая ёсць на гэтых тэмах на кніжных паліцах, не заўсёды адпавядае запатрабаванам нашай творчай моладзі. Справа ў тым, што брашуры аб беларускіх актёрах часам напісаны нудна і не захапляюць чытачоў.

Мала чаго ў гэтай галіне выданае Акадэмія навуц БССР. Трэба спалівацца, што дзейнасць новага Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору будзе больш плёнай у гэтым напрамку.

Выхаванне і вылучэнне на самастойную творчую працу тэатральнай моладзі мае вялікае дзяржаўнае значэнне. І таму аб'явацца да гэтай важнейшай справы, фармальныя адносіны да яе — недаравальныя.

Сёмая сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

Учора, 28 студзеня, у Мінску, у Доме Урада, у аае пасяджэнні Вярхоўнага Савета БССР, пачала сваю работу сёмая сесія Вярхоўнага Савета Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі чацвёртага склікання.

10 гадзін раніцай. За сталом старшыні займаюць месцы Старшыня Вярхоўнага Савета БССР Ц. С. Гарбуноў, намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета БССР Л. П. Александровіч, І. П. Першуневіч, І. В. Сяргееў.

У ложах — Я. А. Аўхімовіч, В. І. Казлоў, Ц. Я. Ніслаў, Ф. А. Сурганю, Д. Ф. Філімонаў, І. Ф. Нілаў, А. І. Золоты, М. І. Басману, члены Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, міністры.

Старшыняваючы — дэпутат Ц. С. Гарбуноў аб'яўляе сёму сесію Вярхоўнага Савета Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі адкрытай.

Па прапанове дэпутата І. С. Кінашэва, які выступіў на даручэнне Савета старэйшым, зацвердзіў наступны парадак дня сёмай сесіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР:

1. Аб Дзяржаўным плане развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР на 1958 год.
2. Аб Дзяржаўным бюджэце Беларускай ССР на 1958 год і аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту Беларускай ССР за 1956 год.
3. Зацверджэнне Указаў Праэдыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Слова для даклада аб Дзяржаўным плане развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР на 1958 год атрымаў намеснік Старшыні Савета Міністраў, старшыня Дзяржплана БССР дэпутат С. М. Малінін.

З дакладам аб Дзяржаўным бюджэце Беларускай ССР на 1958 год і аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту Беларускай ССР за 1956 год выступіў міністр фінансаў БССР дэпутат Ф. Л. Нохавіч.

Слова за дакладам аб Дзяржаўным плане развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР на 1958 год, Дзяржаўнага бюджэту Беларускай ССР на 1958 год і аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту Беларускай ССР за 1956 год выступіў старшыня бюджэтнай камісіі Вярхоўнага Савета БССР дэпутат М. В. Даршэвіч.

Пасля дакладаў пачалася спрэчка. Сённая сесія працягвае сваю работу.

Многа цікавых масавых мерапрыемстваў праводзіцца вечарамі ў агітпункце Кіраўска Магілёўскай вобласці.

Наведвальніку кідаецца ў вочы добра аформлены план работы агітпункта. З яго ведаецца, што да 16 сакавіка — дня выбараў у Вярхоўны Савет ССР будзе праведзены і вечар, прысвечаны праслаўленому калгасу «Рассвет», на якім сустрэцца з выбаршчыкамі старшыня гэтай сельгасарцелі дэпутат Вярхоўнага Савета ССР К. Арлоўскі, і сустрэча з удзельнікамі грамадзянскай вайны, і літаратурная канферэнцыя па раману «Крыніцы» Івана Шамякіна, і цікавы вечар на тэму «Наш раён за чатыры гады ад выбараў да выбараў». Наогул жа паліпашава больш 20 падобных мерапрыемстваў.

У гэты вечар, як расказвае загадчыца агітпункта — супрацоўніца бібліятэкі камуніст Зінаіда Трафімаўна Голубева, больш 20 агітараў правядуць гутаркі з выбаршчыкамі непасрэдна на ўчастках, па месцы іх жыхарства.

Зінаіду Трафімаўну мы засталі за падборам літаратуры для кніжнай вітрыны ў дапамогу агітатару і выбаршчыку (здымак справа).

Першыя гутаркі, праведзеныя агітатарамі, былі прысвечаны вывучэнню рашэнняў снежанскага пленума ЦК КПСС, палажэння аб выбарах і матэрыялаў юбілейнай сесіі Вярхоўнага Савета ССР.

Зінаіда Трафімаўна радасна зазначае, што з кожным днём усё больш становіцца наведвальнікаў агітпункта.

Заходзім у вялікі, добра асветлены пакой агітпункта. У ім многалюдна кожны вечар. Але калі прыйшлі выбаршчыкі вядзельні аўтамашын Іван Носаў і Сямён Навіцкі, ім не адразу ўдалося знайсці вольнае месца. Сябры-шафёры зайшлі сюды, каб атрымаць адказы на некалькі пытанняў аб парадку галасавання. Акрамя таго, іх вельмі цікавіла далейшы аб атамным ладкале.

Сёння дзяжурчыца па сталу ведае даклад агітатар Васіль Міхайлавіч Голубеў. Ён запрашае таварышаў Навіцкага і Носава да стала і дае вычарпальныя адказы на іх пытанні (здымак злева).

Выбаршчыкі Іван Носаў і Сямён Навіцкі сабраліся лэйсці дамоў, але дэпутат агітпункту Елізавета Васільеўна Чайка заарэава і папрасіўшы іх на калектывным абмеркаванні свежэга чумара часопіса «Беларусь».

А тым часам у другім пакоі рыхтуюцца да канцэрта ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці. Да дня выбараў будзе далейна некалькі канцэр-

таў мастацкай самадзейнасці. І вось маладыя выбаршчыкі работнікі гароднінасушыльнага завода Волга Бяляўская і Валыціна Асіпенка, работніца Кіраўскага сельпо Тамара Бяляўская, камсамолка-настаўніца Ала Галацікіна і іншыя развучваюць новую песню.

Загядчыца агітпункта тав. Голубева расказвае:

— Гэта звычайны ў нас вечар. Вядаюць і больш цікавыя. Мы імкнемся так арганізаваць культурна-масавую работу, каб усе нашы выбаршчыкі былі задаволены.

М. КОГАН.

На новыя вышыні

В. ПЛЕШАВЕНЯ

Прывед Першага сакратара Цэнтральнага Камітэта Камуністычнага партыі Савецкага Саюза Мікіты Сяргеевіча Хрушчоў у Беларусь з'явіўся асабліва важнай падзеяй для беларускага народа.

Усе ведаюць, што за апошнія гады ЦК КПСС і Савет Міністраў ССР на ініцыятыўе М. С. Хрушчоў прынялі рад важнейшых рашэнняў, якія ў корані змянілі тэмпы развіцця сельскай гаспадаркі краіны і палепшылі дабрабыт сялян. Сярод іх — рашэнні вераснёўскага пленума ЦК КПСС, узяццём новага парадку планавання ў сельскай гаспадарцы, змяненне падаходнага падатку на калгаснікаў, адмена абавязковых паставак сельскагаспадарчых прадуктаў з двароў калгаснікаў і інш. Усе гэтыя рашэнні былі сустрэты ў вёсцы з вельмім натхненнем і радасцю, і ў адказ на іх калгаснікі рэзка павялілі прадукцыйнасць працы, заступілі іх творчай актыўнасцю і ініцыятывай. У людзей нібы жывы выраслі!

Высукчыя вынікі выявіліся неўзабаве. Развіццё сельскай гаспадаркі пайшло наперад небывала імклівым тэмпам.

Сведчаннем небылага росту творчай ініцыятыўе калгаснага сялянства з'яўляюцца таксама паказчыкі, дасягнутыя ў нашай рэспубліцы. Савецкі Урад высока ацаніў працу работнікаў сельскай гаспадаркі Беларусі. Трынаццаці лям з іх прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы, а яшчэ каля 5000 узнагароджаны ордэнамі і медалямі. Ніколі яшчэ работнікі сельскай гаспадаркі Беларусі не былі ўдасцены такога высокага гонару.

Мы былі сведкамі прывезу М. С. Хрушчоў у сельгасарцель «Новы быт» Мілскага раёна. Цёпла, задушэўная гутарка адбылася ў яго з калгаснікамі. Старшыня праўлення А. П. Лагацік расказаў таварышу Хрушчоўу аб выніках, дасягнутых калгасам у 1957 г. Затым М. С. Хрушчоў пакавіўся планами развіцця грамадскай гаспадаркі калгаса на 1958 г., даў многа каштоўных парадак па вядзенню гаспадаркі, па павышэнню грашовых даходаў калгаса.

Старшыня праўлення арцелі А. П. Лагацік ад імя калгаснікаў падзякаваў Мікіце Сяргеевічу за карысныя парады і за паўну, што яго заўвагі будуць поўнасна ўлічаны ў планах далейшага развіцця грамадскай гаспадаркі сельгасарцелі.

Балгаснікі цёпла развіталіся з Мікітам Сяргеевічам Хрушчовым і нажалі і яму шчаслівай дарогі.

Знаходзячыся ў калгасе «Новы быт», а затым выступачыці на нарадзе перадавікоў сельскай гаспадаркі нашай рэспублікі, М. С. Хрушчоў падзяліўся думкамі наконт МТС. Ён гаварыў, што машына-трактарныя станцыі адгратлі гістарычную ролю ва ўстаўленні новай, сацыялістычнай сістэмы гаспадаркі ў вёсцы. МТС дапамаглі калгасам узмацніць у арганізацыйна-гаспадарчых адносінах, падрыхтаваць выдатныя кадры трактарыстаў, камбайнераў і іншых работнікаў. Але ні захавацца гэтага ролі МТС у сучасных умовах? Аказваецца, не. Цяпер, калі калгасы ўзмацнілі і вырасілі іх кадры, зольныя вырашаць любыя задачы, калі ўзмацніць партыйныя арганізацыі ў вёсцы, калі глыбей пачалі ўваходзіць у эканоміку партыйныя камітэты, на чале якіх стаяць людзі, што маюць, як правіла, вялікую тэарэтычную падрыхтоўку, — няма неабходнасці ўскладаць на МТС ролю арганізатараў вытворчасці.

МТС перасталі таксама адтрымываць тую палітычную ролю, якую яны адгравалі на першым этапе калгаснага будаўніцтва. Ім няма каго цяпер пераконваць у перавагах буйнай машынальнай гаспадаркі, бо нашы калгасныя кадры цяпер самі гэта добра разумеюць, а калгаснікі не ўяўляе свайго жыцця па-за калгасам.

Ік вядома, у мінулым МТС з'яўляліся важнай крыніцай накілення таленага збожжа. Цяпер жа, калі ўзяты нарыхтоўчыя цэны і калі прадукты калгасаў, якія паступаюць у парадку натуральнай, сталі заражары за саўласныя прадукты, МТС перасталі быць такой крыніцай.

100 гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў 112 цэнтнераў малака і 15,2 цэнтнера меса, а ўсё Магілёўская вобласць — 85 цэнтнераў малака і 12 цэнтнераў меса. Хіба гэта не сведчанне таго, што кіраўнікі Магілёўскай вобласці яшчэ не навучыліся выяўляць новыя рэзервы, што яны яшчэ не навучыліся кіраваць развіццём сельскай гаспадаркі так, як гэтага патрабуе XX з'езд КПСС?

У выступленні М. С. Хрушчоўа на нарадзе перадавікоў сельскай гаспадаркі вызначаны канкрэтныя задачы, якія трэба вырашыць калгасам, саўгасам і МТС, партыйным, саветскім і сельскагаспадарчым органам нашай рэспублікі.

Якія гэта задачы? Цяпер, як гаварыў М. С. Хрушчоў, трэба ўзяць кран на рост палогоў кароў і іншых відаў жывёлы, а таксама птушкі і павялічыць колькасць меса і малака, якія атрымліваюць калгасы на 100 гектараў зямлі. Міркуецца, што колькасць кароў на 100 гектараў зямлі павінна дасягнуць у Беларусі не менш, чым да 25—30.

Пры гэтым неабходна ўлічваць, што чым больш будзе жывёлы ў калгасе, тым лепш будзе ўгнойвацца паля, а значыцца, вышэйшай стане і ўраджайнасць. Пакуль жа існуе такая неадпаведнасць. На 100 гектараў зямлі ў калгасе рэспублікі прыпадае шмат кароў, а ў калгаснікаў — дваццаць. Выходзіць, што для сваіх прыватных участкаў калгаснікі накопівалі гною ў два разы больш, чым калгасы, якім належыць уся зямля! Вось чаму кукуруза на прыватных участках расце, нібы ў казцы, з нібым гамоніцка, а на калгасным полі гнецца долу...

Хто прысутнічаў на нарадзе перадавікоў сельскай гаспадаркі, напаяна чуў, як сёй-той у трыбуны ганьбіў беларускія мяснаныя гасбы, паколькі яны, маўляў, маўлаўраўлялі, заклікаў адмовіцца ад іх і «перасяліцца» на тарфянікі! Штэ ж, тарфянікі — гэта сапраўды наш беларускі скары, але пакуль гэта яшчэ па-сутнасці толькі цаліныя землі. Аднак нават і тады, калі ўсе балоты ў рэспубліцы будуць дадзены да ладу і на іх буйным, зьонкім коласам зашуміць збожжа, — дык вось нават і тады разумныя гаспадары не адмовіцца ад стварэння новых мяснаных зямель і будуць на-ранейшаму палівацца даглядаць і берагчы іх. І той, хто забудзе гэтыя землі, толькі праірае. Беларускай мінеральнай зямлі (а не балотнай!) спрадвеку кормяць беларусы. Яны кармілі нашых дзядоў, яны кормяць сёння нас і будуць карміць нашчадкаў нашых.

Нарэшце, цяпер на новую стаячку пытанні прапаганды вопыту перадавікоў сельскай гаспадаркі. Як вядома гэта прапаганда да сённяшняга дня? Яна была ў асноўным лекцыянай, кабінетнай прапагандай. Браўмула, нам патрэбны добрыя лекцыі, брашуры, плакаты, кінафільмы. Але пры гэтым да апошняга часу не ўлічвалася адна на першы погляд ніякая, а на самай справе вельмі важная акалічэннасць, пра якую гаварыў М. С. Хрушчоў. Калгаснікі — гэта чалавек поля, чалавек дзеяння, руху. Іны раз яму няма магчымасці дзве-тры гадзіны сядзець на лекцыі або чытаць кнігу аб'ёмам 500—600 старонак. Нам трэба перадаваць сваю прапаганду, ісі ў лепшыя калгасы і вывучаць вопыт на месцы — на ферме, на палях. Няхай калгаснікі пагутарыць са звынавымі, брыгадзірамі перадавога калгаса, з людзьмі пагавораць, паглядзець іх справы, лавувацца, як арганізаваць работу. А потым, вярнуўшыся, трэба ў сваім калгасе, у сваёй брыгадзе старанна прадумаць, што можна ўжыць з таго, што людзі бачылі ў перадавоў гаспадарцы і надзіць літодзённую і настойліваю барцьбу за ўкараненне новага. У гэтым найбольш істотны бок прапаганды і ўкаранення дасягненняў навуцы і перадавога вопыту.

М. С. Хрушчоў даў каштоўныя парады беларускім калгаснікам. Трэба ўсебакова і старанна вывучыць іх, а галоўнае — амыццывіць. І тады мы дасягнем новых вялікіх поспехаў у развіцці ўсіх галін сельскай гаспадаркі, узнімем на новыя вышыні!

Энтузіясты культурнай работы

29 год ля кніжных паліц

Першыя гады Савецкай улады. У невялікіх вёсках Заполле Суржэскага раёна з галавой акунулася ў жыццё і работу маладая настаўніца Юлія Сямёнаўна Цюлькова. У дзень яна займаецца з дзецьмі, а вечарамі пачынае вучоць з дарослымі. З вялікай увагай слухаюць сялянскія расказы аб Саветах, аб Леніне, вершы Пушкіна, Некрасава. Дзяўчына Белана. Нярэдка Юлія Сямёнаўна арганізоўвае калектывы чытанні сельскагаспадарчай літаратуры, заводзіць рэзюмы, як будаваць новае жыллё. Сябрам і дарэчынай была яна на вёсцы.

Цёпла праводзілі сяння яе ў 1929 г. на новае месца работы — загадчыца бібліятэкі Веліжскага педагагічнага тэхнікума.

З таго часу Юлія Сямёнаўна вось ужо дваццаць дзесяць год бесперапынна знаходзіцца ў кніжных паліцах. Развучалася з кнігай — працавала бібліятэчным работнікам на Ульянаўскай вобласці. Лепшыя кніжкі даставляла ў шпіталі і на вяртала чытаць іх воінам.

Калі Юлія Сямёнаўна прыехала ў Добруч, ніч ішла вайна. Зусім недалёка, дзесяці

каля Сожа грывелі гарматыны выбух. Новай загадчыца раённай бібліятэкі прыйшлося па адной кніжцы камплектаваць фонд. З дапамогаю чытачоў колькасць кніг хутка расла. Цяпер іх налічваецца звыш 23 тысяч.

Як вялікую каштоўнасць, беражэ кожную кнігу Юлія Сямёнаўна. Усе кнігі акуратна расставлены на паліцах. Яны перыядычна рамантуюцца. У кнігасховішчы падтрымліваецца патрэбная тэмпература, чысцота і парадка.

Паслугамі раённай бібліятэкі карыстаюцца людзі розных узростаў і прафесій — усюго звыш 2500 чалавек. І кожнага з іх бібліятэкарка сустрачае ветліва, для кожнага знойдзе цікавую кнігу.

Па ініцыятыве Цюльковай уключаліся і працуюць 16 бібліятэкарка-перасолак. Кніжны фонд іх сістэматычна абнаўляецца.

арцелі «Пятая пшэгодка», у саўгасе «Добрушскі». Юлія Сямёнаўна ўмела накіроўвае работу сельскіх бібліятэкаў. Яна часта выязджае на вёску і вучыць маладых бібліятэкараў.

— Мне ўжо можна было б пайсці на пенсію і адлачыцца.

Але я яшчэ хачу працаваць. Ус

Аб самым дарагім

Калі ў свой час Аляксей Максімавіч Горкі звярнуўся да дзяцей Савецкага Саюза з пытаннем, якія кнігі яны хацелі б больш за ўсё прачытаць, тысячы яго малых карэспандэнтаў папрасілі, каб ім перш за ўсё раскажаш пра Леніна. У гэтым ажно і яшчэ раз выдася багемная народная любоў да вялікага заснавальніка Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы, найглыбейша цікавасць да яго жыцця і дзейнасці.

Пісаць для дзяцей пра Леніна — не значыць раскажаш пра яго дзіцячыя і юнацкія гады. У сувязі з гэтым Н. Б. Крупская ў адным з артыкулаў пісала: «Некатары думалі, што дзецям трэба раскажаш толькі пра маленства Леніна, што толькі гэта цікавіць дзяцей. Гэта напярэйма. Нашы дзеці цікавіць усё жыццё Леніна». Наўрад ці трэба даказваць, наколькі цяжка і складана задаць напісаць такую кнігу.

За ажыццяўлення не ўзяўся пісьменнік А. Бонаваў. Аўтар многіх аповесцей і апавяданняў, ён увайшоў у літаратуру перш за ўсё як аўтар апавяданняў пра У. І. Леніна, якія карыстаюцца шырокай папулярнасцю не толькі ў дзяцей і юнацтва, але і ў дарослых чытачоў.

У кнізе А. Бонавава, выдзенай рэдакцыяй дзіцячай і юнацкай літаратуры Дзяржаўнага выдавецтва БССР, звыш дваццаці апавяданняў, змест якіх складаюць факты і падзеі з розных перыядаў жыцця і дзейнасці Уладзіміра Ільіча.

Каштоўнасць кнігі ў тым, што апавяданні прадэманстраваны і дасканалы, што пры гэтым сапраўды і стрыманасці яны насычаны любоўю і ўмела выбранымі падрабязнасцямі. Вывучаючы на працягу многіх год матэрыялы біяграфіі У. І. Леніна, збіраючы вусныя расказы аб ім, пісьменнік не дазваляў сабе дапоўніць іх уласнымі задаткамі і домysłамі. Паключэнні ў аснову сапраўдных і дакладных фактаў, ён не мінаў ніводнаго дробязі, акая магла дабыць вобраз Леніна да маленкага чытача. Кнігу аб'ядноўвае добра знойдзены рэтарорны апавядальны тон. Для кнігі характэрныя скупая выразная мова, абумоўлена кожным дэталю. Нельга быць хваліць чытаць навіны, у якіх пісьменнік вобразна адлюстроўвае дарагія нам рысы шматграннай асобы У. І. Леніна, яго прастату і сімпічнасць, бестрашна, мужнасць, сілу волі, лясніцкі адносіны да людзей, працы, прыроды.

З асаблівай цікавасцю прачытае маленкі і дарослы чытач апавяданне «Ба-

А. Бонаваў. «Апавяданні пра Леніна». Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск 1957.

ПРАПАНОУЮ ЧЫТАЧЫ

Наладзіць рэкламаванне фільмаў

Чалавеку бывае крыўдна, калі ён не зможа прагледзець таго ці іншага фільма толькі з-за таго, што не ведаў аб ім і часе дэманстрацыі яго ў клубе.

У нашым раёне па маршрутнаму раскладу кінаперасоўкі паказваюць у кожнай вёсцы тры-чатыры фільмы ў месяц. А ў такіх вёсках, як Шчодрын, Баравікі, Слабада і іншых штомесячна дэманструюцца звыш дзесяці кінакарцін. 16—19 фільмаў дэманструюцца ў месяц у Парычах і Шацілахах. Без рэкламы, аб'яў, шырокай прапаганды фільма нельга абыйсціся.

Вось чаму хочацца зрабіць некалькі заўваг аб афішах-безмянках. Каб прыклеіць афішу, патрэбна спецыяльная тумба, а ў вёсцы яе няма. Кінамеханік звычайна прыбывае афішу на агарожу, на сілну бумажна цыгані. Афішы-безмянкі робяцца чамусьці вялікіх фарматаў і амаль на папярэдняй паперы. Прыбіць яе цяжка. Пры невялікіх ветры яна зрываецца, а пойце дождж — у момант размацае. Лепш было б выпускаць афішы-безмянкі меншых памераў, але на больш трымаўня паперы. На такіх лягчэй пісаць, яе больш зручна захоўваць.

Варта звярнуць увагу і на тую, здавалася б, дробязь. Канторы кінапракату, чамусьці, пішуць рэпертуарны расклад алоўкам. Чарнілам падпісваюцца толькі

Парыцкі раён, Гомельская вобласць.

Раман пра людзей нашага горада

Раман Уладзіміра Карнава «За годам год» звярнуў на сябе увагу чытачоў і літаратурнай грамадскасці яшчэ сваім часопісным варыянтам. У асобным выданні раман прадаваўся і значна ўдасканалены ў мастацкіх адносінах.

Гэты твор — надзвычай і патрэбная для нашага чытача кніга, якая сведчыць аб тым, наколькі жыццёва ўплывае наша сучаснасць на мастацкую літаратуру, што ў гераічных жыццях народа — невычарпальна крыніца мастацтва. Па-другое, штодзённая жыццё і праца людзей у рамане У. Карнава асэнсаваны ў цікавых мастацкіх вобразах. І, па-трэцяе, пісьменнік здолеў знайсці надзейна кампазіцыйнае рашэнне сваёй творчай задумкі.

У апошнія гады ў беларускай літаратуры адбываецца далейшы працэс паглыблення і ўмацавання сувязі з народным жыццём. Творчая ўвага пісьменнікаў і лавоў значнай часткі літаратурных крытыкаў і літаратурназнаўцаў скіравана да карысных праблем нашай сучаснасці. Глыбей і шырэй стаў мастацкі і творчы дэманстратар усуперніж нашай рэалісці, больш дасканальна — срэды не адлюстравання. Факты паказваюць, што мы маем справу з літаратурным прагрэсам, які абумоўлен і акумуляваны агульным уздымам народнага жыцця, дабрабыту і культуры працоўных, ростам грамадскай і палітычнай свядомасці шырокіх народных мас. Пісьменнікі жывуць адным дыханнем з народам, ахоплены творчым уздымам мас, вынікаючым мудрымі рашэннямі XX з'езду КПСС. І калі мы заўважым дзіця істотнае астаўненне літаратуры ад жыцця, дык мы навіраем і палыманае жаданне творчых

загадкі базы. І разабраць, што там напісана, вельмі цяжка. Магчыма, з-за гэтага ў сучасным дамавіцкім раёне павялілася такая рэклама — «Співае Іван Мантан». У адным рэпертуарным раскладзе мы доўга ламалі галаву над тым, як прачытаць назву аднаго фільма. А дны гаварылі — «Машонах у машку», другія — «Мілесяк у машку». Прышлося нашаму чалавеку з'ездзіць у Бабурыск на базу і ўстанавіць, што сапраўдны назва гэтага фільма — «Мільён у машку». Ші не час ужэ органам кінапракату друкаваць рэпертуарныя расклады на пішчальнай машыцы, выразна, ясна і са значым прымыскам?

Раней два нашы кінамеханікі вазілі з сабой маленькі адатар, які каштуе ўсяго 25 рублёў. Патэфон ёсць у кожнай вёсцы. Гэта давала магчымасць праігрыць грампласткінік перад пачаткам сеанса, наладжваюць для моладзі танцы пасля кіно. Цяпер, чамусьці, гэтую справу ўсюды закінулі. А аб гэтым варта падумаць.

В. МІГАЙ.

Парыцкі раён, Гомельская вобласць.

У акруговым Доме афіцэраў

У цэнтры сталіцы, супраць гарадскога сквера, узвышаецца прыгожы будынак. Гэта — акруговы Дом афіцэраў імя К. Я. Варашылава. Ваеннаслужачыя сталіцы, афіцэры, генералы, члены іх сем'яў — часта наведвальнікі Дома. Тут яны знаходзяць сапраўдны культурны і разумны адпачынак. Амаль кожны дзень у вялікай глядзельнай зале адбываюцца канцэрты майстроў мастацтва, спектаклі, эстрадныя выступленні. У кіназале дэманструюцца кінафільмы. Тут працуюць бібліятэка, більярдная зала, кабінет паліўнічага, розныя спартыўныя секцыі, чытаюцца лекцыі. І яе свечанне вялікага адзінства арміі і народа — наведванне жыхарамі Мінска акруговага Дома афіцэраў.

У гэты дні ў кожным пакоі — а гэта тут больш 200 — адчуваецца перадавы творчы настрой. Афіцэры і члены іх сем'яў рыхтуюцца да свайго свята — саракавай гадавіны Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту. А ў вайнуў Беларускай акруці багата і слаўныя традыцыі. Многія генералы сорака год назад пачыналі сваю службу ў першых батальёнах Чырвонай Арміі, створаных па дэкрэту маладой Савецкай рэспублікі. Многія афіцэры мужна абаранялі Радзіму на Халхін-Голе, пад возерам Хасан, у суровыя гады Вялікай Айчыннай вайны. Цяпер наследнікі бацькоўскай славы сваёй стэртыя ў штодзённых армейскіх буднях: вывучаюць перадавы ачынную тэхніку, дзейнічаюць у складаных умовах сучаснага «бою». А ўвечары вялікія вокны Дома афіцэраў ярка ззяюць электрычным святлом, туюцца музыка, смех.

Мы заходзім у бібліятэку. У першым пакоі хатні аб'ём, у другім — чытальная зала. У бібліятэцы заўсёды ёсць наведвальнікі. Афіцэр А. Шанскі — аматар чытання мастацкай літаратуры. У Мінску ён чыпе пяцідна, але з кароткі час палюбіў беларускую літаратуру. Ён прачытаў «Мінскі напрамак» І. Мележа, «Глыбоку плынь» І. Шамякіна. Цяпер чытае «Крыніцы».

У фармуляры ваеннаслужачага М. Стручына запісаны раман «Сустрэнемся на барыкадах» П. Пестрака. Чытае беларускую літаратуру і афіцэр В. Стасенка.

Работнікі бібліятэкі ведаюць, што многія творы пісьменнікаў Беларусі хваляюць ваенных чытачоў. І па іх ініцыятыве былі праведзены канферэнцыі на раманах «Веканомы дні» і «Глыбокая плынь». Пісьменнікі часта наведваюць Дом афіцэраў, чытаюць свае новыя творы, раскажваюць аб задумках, аб дробязях літаратуры і вайныў сэрцы і вітрына, пад ткім акой кнігі з аўтарскімі надпісамі. Тут толькі і пам А. Булашова, «Мінскі напрамак» І. Мележа, выбраныя вершы М. Танка, «Да новага берага» В. Лаціса, «Таварышы па зброі» К. Сіманова, Падаравалі свае кнігі А. Пракоў'ёў, М. Ісакоўскі, І. Шамякін.

Ведаюць мінчане і пра драматычны гурток Дома афіцэраў. Не так даўно ваенна-артысты паказалі сталічным глядачам спектакль «Дамітрый Стаялаў». Гэта не першая п'еса, пастаноўленая ім. Гурток існуе сёмы год. За гэты час наведвальнікі Дома афіцэраў прагледзелі спектаклі «Сады цвітуць», «Апошняя ахвяра», «Брэсцкая крэпасць», «Крыштальная крыніца» і інш. Кіраваць драматычным гуртком запрошаны народныя артысты БССР Дам. Арлоў. Цяпер пад яго кіраўніцтвам рыхтуюцца да «У пошуках радасці». У пастаноўцы будуць удзельнічаць афіцэры І. Якаўлеў, А. Новікаў, маці ваеннаслужачага В. Астаф'ева, служачыя Савецкай Арміі І. Міхалёва і інш.

Працуюць пры Доме афіцэраў харавы і танцавальны гурткі. У іх займаецца каля 60 чалавек. Танпюры і салісты часта выступаюць не толькі перад глядачамі Дома афіцэраў, але і на салдацкіх сходах. У рэпертуары гурткоў — беларускія і рускія народныя танцы, песні савецкіх кампазітараў і кампазітараў краін народнай дэмакратыі.

Мінскі акруговы Дом афіцэраў — адзін з лепшых у краіне. Тут слаўныя абаронцы нашай мірнай працы знаходзяць добры адпачынак.

Працуюць пры Доме афіцэраў харавы і танцавальны гурткі. У іх займаецца каля 60 чалавек. Танпюры і салісты часта выступаюць не толькі перад глядачамі Дома афіцэраў, але і на салдацкіх сходах. У рэпертуары гурткоў — беларускія і рускія народныя танцы, песні савецкіх кампазітараў і кампазітараў краін народнай дэмакратыі.

Мінскі акруговы Дом афіцэраў — адзін з лепшых у краіне. Тут слаўныя абаронцы нашай мірнай працы знаходзяць добры адпачынак.

Працуюць пры Доме афіцэраў харавы і танцавальны гурткі. У іх займаецца каля 60 чалавек. Танпюры і салісты часта выступаюць не толькі перад глядачамі Дома афіцэраў, але і на салдацкіх сходах. У рэпертуары гурткоў — беларускія і рускія народныя танцы, песні савецкіх кампазітараў і кампазітараў краін народнай дэмакратыі.

Мінскі акруговы Дом афіцэраў — адзін з лепшых у краіне. Тут слаўныя абаронцы нашай мірнай працы знаходзяць добры адпачынак.

Працуюць пры Доме афіцэраў харавы і танцавальны гурткі. У іх займаецца каля 60 чалавек. Танпюры і салісты часта выступаюць не толькі перад глядачамі Дома афіцэраў, але і на салдацкіх сходах. У рэпертуары гурткоў — беларускія і рускія народныя танцы, песні савецкіх кампазітараў і кампазітараў краін народнай дэмакратыі.

Мінскі акруговы Дом афіцэраў — адзін з лепшых у краіне. Тут слаўныя абаронцы нашай мірнай працы знаходзяць добры адпачынак.

Працуюць пры Доме афіцэраў харавы і танцавальны гурткі. У іх займаецца каля 60 чалавек. Танпюры і салісты часта выступаюць не толькі перад глядачамі Дома афіцэраў, але і на салдацкіх сходах. У рэпертуары гурткоў — беларускія і рускія народныя танцы, песні савецкіх кампазітараў і кампазітараў краін народнай дэмакратыі.

Мінскі акруговы Дом афіцэраў — адзін з лепшых у краіне. Тут слаўныя абаронцы нашай мірнай працы знаходзяць добры адпачынак.

Працуюць пры Доме афіцэраў харавы і танцавальны гурткі. У іх займаецца каля 60 чалавек. Танпюры і салісты часта выступаюць не толькі перад глядачамі Дома афіцэраў, але і на салдацкіх сходах. У рэпертуары гурткоў — беларускія і рускія народныя танцы, песні савецкіх кампазітараў і кампазітараў краін народнай дэмакратыі.

Мінскі акруговы Дом афіцэраў — адзін з лепшых у краіне. Тут слаўныя абаронцы нашай мірнай працы знаходзяць добры адпачынак.

Працуюць пры Доме афіцэраў харавы і танцавальны гурткі. У іх займаецца каля 60 чалавек. Танпюры і салісты часта выступаюць не толькі перад глядачамі Дома афіцэраў, але і на салдацкіх сходах. У рэпертуары гурткоў — беларускія і рускія народныя танцы, песні савецкіх кампазітараў і кампазітараў краін народнай дэмакратыі.

Мінскі акруговы Дом афіцэраў — адзін з лепшых у краіне. Тут слаўныя абаронцы нашай мірнай працы знаходзяць добры адпачынак.

На сустрэч 40-годдзю Савецкай Арміі

На здымках: 1. У чытальнай зале бібліятэкі. 2. Застольная рэпетыцыя п'есы «У пошуках радасці». 3. Танцавальная група выконвае «Лявоніху».

Камсамольскія арганізацыі Гродзеншчыны разам з работнікамі культасвету стаялі на перадавым ўсіх культурасвету на прыватных памяшканнях у дзяржаўнай. У 1958-59 г.г. будзе пабудавана 350 калгасных клубоў. Прынята рашэнне, каб кожны камсамалец аддаваў на будаўніцтва культасвету адну пяць гадзін у месяц сваёй працы.

Камсамольскія арганізацыі Гродзеншчыны прынялі рашэнне раздзіліваць калгасныя дамы. У 1958 г. намечана ўстанавіць 3000 радзельных у хатах калгаснікаў. Моладзь прыме актыўны ўдзел у будаўніцтве маладзёжных інтэратаў для кінамеханікаў і кінабудак на ўсіх пунктах, дзе паказваюцца кіно.

Камсамольцы ўзялі на сябе абавязальствы дапамагчы кітагандаючым арганізацыям прадаць не менш 200 тысяч кніжак. Вырашана таксама стварыць пры кожным клубе гурткі мастацкай самадзейнасці. На базе дзіцячых музычных школ у вобласці будзе створана чатыры вятчэрны музычныя школы для работнай моладзі. У гэтым годзе яны падымуць 200 калгасных баністаў, 250 кіраўнікоў гурткоў мастацкай самадзейнасці.

К. АЛЯКСЕЎ.

На здымках: 1. У чытальнай зале бібліятэкі. 2. Застольная рэпетыцыя п'есы «У пошуках радасці». 3. Танцавальная група выконвае «Лявоніху».

Камсамольскія арганізацыі Гродзеншчыны прынялі рашэнне раздзіліваць калгасныя дамы. У 1958 г. намечана ўстанавіць 3000 радзельных у хатах калгаснікаў. Моладзь прыме актыўны ўдзел у будаўніцтве маладзёжных інтэратаў для кінамеханікаў і кінабудак на ўсіх пунктах, дзе паказваюцца кіно.

Камсамольцы ўзялі на сябе абавязальствы дапамагчы кітагандаючым арганізацыям прадаць не менш 200 тысяч кніжак. Вырашана таксама стварыць пры кожным клубе гурткі мастацкай самадзейнасці. На базе дзіцячых музычных школ у вобласці будзе створана чатыры вятчэрны музычныя школы для работнай моладзі. У гэтым годзе яны падымуць 200 калгасных баністаў, 250 кіраўнікоў гурткоў мастацкай самадзейнасці.

К. АЛЯКСЕЎ.

Камсамольскія арганізацыі Гродзеншчыны прынялі рашэнне раздзіліваць калгасныя дамы. У 1958 г. намечана ўстанавіць 3000 радзельных у хатах калгаснікаў. Моладзь прыме актыўны ўдзел у будаўніцтве маладзёжных інтэратаў для кінамеханікаў і кінабудак на ўсіх пунктах, дзе паказваюцца кіно.

Камсамольцы ўзялі на сябе абавязальствы дапамагчы кітагандаючым арганізацыям прадаць не менш 200 тысяч кніжак. Вырашана таксама стварыць пры кожным клубе гурткі мастацкай самадзейнасці. На базе дзіцячых музычных школ у вобласці будзе створана чатыры вятчэрны музычныя школы для работнай моладзі. У гэтым годзе яны падымуць 200 калгасных баністаў, 250 кіраўнікоў гурткоў мастацкай самадзейнасці.

К. АЛЯКСЕЎ.

Камсамольскія арганізацыі Гродзеншчыны прынялі рашэнне раздзіліваць калгасныя дамы. У 1958 г. намечана ўстанавіць 3000 радзельных у хатах калгаснікаў. Моладзь прыме актыўны ўдзел у будаўніцтве маладзёжных інтэратаў для кінамеханікаў і кінабудак на ўсіх пунктах, дзе паказваюцца кіно.

Камсамольцы ўзялі на сябе абавязальствы дапамагчы кітагандаючым арганізацыям прадаць не менш 200 тысяч кніжак. Вырашана таксама стварыць пры кожным клубе гурткі мастацкай самадзейнасці. На базе дзіцячых музычных школ у вобласці будзе створана чатыры вятчэрны музычныя школы для работнай моладзі. У гэтым годзе яны падымуць 200 калгасных баністаў, 250 кіраўнікоў гурткоў мастацкай самадзейнасці.

К. АЛЯКСЕЎ.

Камсамольскія арганізацыі Гродзеншчыны прынялі рашэнне раздзіліваць калгасныя дамы. У 1958 г. намечана ўстанавіць 3000 радзельных у хатах калгаснікаў. Моладзь прыме актыўны ўдзел у будаўніцтве маладзёжных інтэратаў для кінамеханікаў і кінабудак на ўсіх пунктах, дзе паказваюцца кіно.

Камсамольцы ўзялі на сябе абавязальствы дапамагчы кітагандаючым арганізацыям прадаць не менш 200 тысяч кніжак. Вырашана таксама стварыць пры кожным клубе гурткі мастацкай самадзейнасці. На базе дзіцячых музычных школ у вобласці будзе створана чатыры вятчэрны музычныя школы для работнай моладзі. У гэтым годзе яны падымуць 200 калгасных баністаў, 250 кіраўнікоў гурткоў мастацкай самадзейнасці.

К. АЛЯКСЕЎ.

Камсамольскія арганізацыі Гродзеншчыны прынялі рашэнне раздзіліваць калгасныя дамы. У 1958 г. намечана ўстанавіць 3000 радзельных у хатах калгаснікаў. Моладзь прыме актыўны ўдзел у будаўніцтве маладзёжных інтэратаў для кінамеханікаў і кінабудак на ўсіх пунктах, дзе паказваюцца кіно.

Конкурс на праекты помнікаў Я. Купалу і Я. Коласу

Міністэрства культуры БССР сумесна з Галоўным упраўленнем па справах архітэктуры пры Савета Міністраў БССР аб'явіла Усеаюнажны адкрыты конкурс на лепшы праект помнікаў народным паэтам Беларусі Янку Купалу і Якубу Коласу. Помнік Я. Купалу мяркуецца ўстанавіць у Мінскім парку каля Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балету; помнік Я. Коласу будзе пабудаваны ў Мінску на плошчы, якая носіць яго імя.

Удзельнікам конкурсу прадастаўляецца права выбраць любое кампазіцыйнае вырашэнне помніка з улікам аб'ёма-прасторавой кампазіцыі плошчы. Матэрыялам для вырабу могуць служыць жалезабетон, граніт, бронза і іншыя.

Праекты прысланоцца пад дэвізам з дадаткам канвертаў, у якіх будзе ўказана прозвішча, імя і імя па бацьку, а таксама адрас аўтара, не пазней 15 мая 1958 года па адрасу: г. Мінск, вул. Леніна, 40 — Дзяржаўны мастацкі музей БССР.

За лепшы праект з ліку прадастаўленых і дапушчэных на конкурс, устаноўлены наступныя прэміі: адна першая прэмія — 15 тысяч рублёў, адна другая — 10 тысяч рублёў, адна трэцяя — 5 тысяч рублёў.

Конкурсныя праекты будуць выстаўлены для творчага абмеркавання. Прэміраваныя праекты паступаюць у ўладнасць Міністэрства культуры БССР, непраміраваныя могуць быць запатрабаваны аўтарамі на працягу месячнага тэрміну з дня аб'яўлення вынікаў конкурсу. Незапатрабаваныя праекты таксама паступаюць у ўладнасць Міністэрства культуры БССР, прычым дзіякі канверты знішчаюцца без ускрытця.

Арганізавана журы конкурсу ў наступным складзе: Е. Уралова (старшыня), Г. Кісялёў (намеснік старшыні), В. Шаранаў, В. Гусеў, Г. Парасянаў, М. Мінуковіч, П. Гаўрыленка, Д. Мікевіч, У. Луцвіч, А. Воінаў, Л. Махавіч, С. Сеназараў, П. Броўка, Б. Пантонаў і В. Ждан.

Пісьменнікі ў чытачоў

Беларускія пісьменнікі і артысты — частая госці ў моладзі. Пры такіх сустрэчах завязваюцца сяброўства і, самае галоўнае, чытачы паказваюць пісьменнікам новыя тэмы для апавяданняў, раманаў, вершаў.

Адна з такіх сустрэч адбылася дзямі ў Барысаве. Да ўдзельнікаў раінага семінара сакратароў камсамольскіх арганізацый калгасоў прыехалі Е. Лоск, Р. Сабалеўка, артыст тэатра імя М. Горкага А. Кістаў. Пісьменнікі пазнаёмілі моладзь з новымі творами, раскажаш аб задумках. Аб сваёй рабоце іх вобразамі ў спектаклях раскажаш Кістаў. Ён даў таксама каштоўныя парады на пытанніх мастацкай самадзейнасці, адказаў на шматлікія пытанні.

На гастролі ў Маскву

Дзямі Беларускай рэспубліканскай тэатр юнага глядача ў поўным складзе выязджае ў Маскву, каб прыняць улад у другім туры Усеаюнага агляду маладзёжных тэатраў.

Масквічам будуць паказаны спектаклі «Паларыць-кветка» І. Козела і «Прыгоды Чыпаліна» Джані Радары. Першы спектакль адбудзецца 4 лютага ў памашканні Маскоўскага тэатра юнага глядача.

Калгасны хор

Адзін з лепшых калектываў мастацкай самадзейнасці Нясвіжскага раёна — самадзейнасць калгаса «1 Мая». У харавым гуртку прымае ўдзел звыш 80 калгаснікаў. Кіруе ім самадзейны кампазітар Павел Мікалаевіч Касач. Добрымі салістамі паказалі сябе звышняя па Ільну Марыя Барановіч, даяры калгаса Надзежа Кумец, Надзежа Федзечкіна, свінарка Ірына Гарзель.

У рэпертуары хору таксама песні, якія склаў Павел Мікалаевіч. «Хорошо весною бродит» на словы Ісакоўскага, «Калгасная жніўня» на словы А. Рускага, «Кукуруза» на словы Я. Коласа. Неаднаразова хор выступаў перад калгаснікамі ў суседніх сельсаветах, у раённым Доме культуры, у Мінску.

І. КНЫШ.

Пра можа з таго, як атнаўляўся Мінск, можа даведцца чытаць у рамане «За годам год», і гэта вельмі важна і вельмі карысна для людзей, якіх непарушна аызана са сваёй сталіцай.

А таму і праца У. Карнава набывае асобную вартасць. «Не», і яшчэ раз «не», скажам мы тым, хто лічыць не важным, аб чым піша пісьменнік, а важным толькі якаясьці напісаная, як напісана. Важна і тое, аб чым піша пісьменнік, і як ён піша: супрацьстаўляць гэтага нельга!

Скразной сюжэтнай лініяй рамана, яго кампазіцыйным цэнтрам выступаюць уза

СТАРОНКІ ГІСТОРЫІ МАСТАЦТВА

Самаадданае служэнне народу

Алесь ЗВОНАК

Другім перыядам тэатральнай дзейнасці Уладзіслава Галубка можна лічыць час з пачатку 1922 года па 1928 год.

Усе гэтыя гады тэатр вандруе па раёнах Беларусі. У друку тады яго прызвалі «тэатрам на калёсах». І сапраўды, гэта была непаўторная з'ява ў гісторыі тэатра наогул.

Многа пісалася пра тэатр Галубка ў той час у нашым друку. Многа праўдзівага і заслужанага, а многа падчас і недарэчнага. Ва ўсім разе гераічнае самаахварнае прада галубкоўскага калектыву энтузіястаў прывяло да сабе ўвагу.

«Работа гэтай трупы... пісаў пра тэатр Галубка прафесар БДУ А. Валянскі, — у культурных адносінах вельмі карысна, праходзіць зусім на ўмовах эпічнага характару. Яна дзіўным чынам нагадвае сабою гісторыю тэатральнай справы ў часы Шапкіра... Ужо адно тое, што рэжысёр гэтага тэатра У. І. Галубок — у адзін і той жа час з'яўляецца і акцёрам, які грае галоўныя ролі, і аўтарам п'ес, якія амаль выключна і ставіцца яго трупай, і доктарам, бо ў большасці выпадкаў яны пішуча ім, — усё гэта так жыва ўвабрана абставінамі, сярод якіх жыў шахспіраўскі тэатр».

У такім жа духу пісаў і С. Марголін у сваім артыкуле «Мінск — сталіца Беларусі»: «Трупа Галубка шырока вядома і ў беларускай вёсцы, і на беларускіх заводах. Усё ў гэтым тэатры прымітыўна і наўна. Часта перад пачаткам таго ці іншага акта Галубок, шапнуўшы традыцыйны «шахспіраўскага тэатра», абвясціў гледачу, у якім месцы і ў які час адбываецца дзеянне, змяняючы сваімі словамі адсутнасць неабходных декарацый. І гледзючы зусім так, як у «Бізаўскай Англіі» — на спектаклях тэатра «Глобус» — падымаўся, што перад ім: крыжоход, замак, або падземелле».

Ва ўсіх гэтых выказваннях, зразумела, для нас цікава не сама аналогія, а характарыстыка, калі можна так сказаць, «творчага метад» тэатра, апісанне ўмоў, прыёмаў тэатральнага паказу. Вядома, напрыклад, што, пішучы свае п'есы, Галубок арэнтаваўся на пэўныя акцёры свайго ансамбля, на іх творчую манеру, на іх «ампілу», правараў на іх напісанні сцэны і акты, часта ў іх напісанне і рэжысураваў да сканчэння работы над п'есам, каб прымушваць тую ці іншую сцэну загучаць так, як яму задумаўся, давесці яе «да блыску». Зразумела пры гэтым, што аўтар п'ес выходзіў з рэальных магчымасцей тэатра і яго выканаўцаў.

Або другі прыклад характэрнага тэатра «на перыферыі». Не маючы сваёй сродкаў для пераездаў, трупа мела пры сабе толькі самае неабходнае з рэжысура, бутарфоры, касцюмаў. Вядома, у такіх умовах не маглі быць і гукарткі або так, каб перавозіць з сабою складаныя декарацыі. Таму, часта з'яўляючыся да спектакля, Галубок размаўляў заўважліва проста на задняй сцэне імпрывізаваў сцэны. Бакавыя кулісы драпіравалі пэрсонажамі, якія ўдавалася знайсці на месцы, спеціальная абстаноўка тагасма здабывалася ў месцы пастановкі. Адзіграванні спектакляў, трупа пакідала рэспіт заўважліва на сцэне. Так і заставаўся дзе-небудзь у халодна-чыгальні або ў памяшканні школы малалічынны лясны пейзаж, або вулічка вёскі з хаткамі пад саламянымі стрэхамі, або від княжэскага замка ці панскага маента на беразе рэчкі... А ў наступным месцы паказу спектакля пачыналася іншая тое ж самае. Колькі лішняй і напружанай працы даводзілася рабіць У. Галубку!

У самых цяжкіх, падаць немагчымых умовах калектыв тэатра дзе кожны, дзе па чыгуны, а дзе пехатою дасягалі вярст праіраваў ад вёскі да вёскі, ад мястэчка да мястэчка, несучы з сабою жывое мастацкае слова ў народныя масы.

* Часопіс «Завышша» № 3 за 1927 год. А. Валянскі «Сучасны беларускі тэатр (1921—26 год)».

* Часопіс «Пражэктар» № 10 за 1927 год.

Звычайна на такіх паказах справа спектаклем не канчалася. Разгыміраваўшыся, акцёры выходзілі перад слухачамі і гледачамі з чытаннем вершаў, апаваднанняў або фельетонаў на надзеянні прысутных, былі як бы жывой газетай. Тут жа прымаў удзел у спевах, танцах, іграх на музычных інструментах.

У гэтай масавай культурнай рабоце галубкоўскага тэатра вялікае і палітычнае заслуга. Ён быў памочнікам партыі ў яе гіганцкай працы па перабудове на сацыялістычны лад тагачаснай савецкай вёскі. Жыццёвае галубкоўскае драматычнае і тэатра падваражжале сёння лістоў у адрас тэатра, у адрас цэнтральных газет, у якіх выказвалася шчырае падзяка за яго прыезд і спектаклі.

«Да беларускага тэатра, як паміж рабочых, так і паміж сялян на вёсках, была незвычайна вялікая зацікаўленасць, доўгія толькі, бывала, выклікаў плакат, што заўтра іграе беларуская трупа, — клуб не ўмяшчае ўсіх жадаючых пабачыць спектакль. Малады бадай што ёсць у тэатры, іхніх і старэй», — піша ў сваіх успамінах М. Таўбэ».

«За чатыры месяцы працы ўлетку 1925 года трупа праехала конямі 800 вёрст, абслужыла самую гаўкія куткі Мазыршчыны, Барысаўшчыны і частку Віцебшчыны і Магілёўшчыны», — піша ён там жа.

Той факт, што тэатр, народжаны Кастрычнікам, вышаў з глыбін народа, усёй сваёй творчай працай быў цесна звязаны з ім, рабіла гэты тэатр сапраўды масавым, народным тэатрам.

У пэўнай сувязі з працоўнымі горада і вёскі рэс тэатр Галубка, з глыбін жыцця народнага, як з чыстай крыніцы, чэрпаў ён патхненне для сваёй нялёгкай працы, адтуль чэрпаў ён і тэм для свайго рэпертуару.

Вось некаторыя лічымы, якія хоць у малой ступені характарызуюць той размах работы, якая была праведзена тэатрам за час яго вандравання па рэспубліцы.

З часу свайго заснавання па 1928 год тэатр паказаў каля 2-х тысяч спектакляў і каля 300 канцэртаў, абслужыўшы звыш мільёна гледацоў.

Гаворачы аб тэатры Галубка, нельга не згадаць і яго рэпертуар. На першым этапе дзейнасці рэпертуар тэатра склаўся ў асноўным з п'ес самога Галубка. Вось дэтка пэўны пералік яго п'ес, пастаноўка якіх была ажыццэўлена ім самім: «Суд», «Пісаравы імяніны», «Вязніна кроў», «Князь Качэргін», «Скіра благага краёва», «Госць з вятаргі», «Акрываўлены падатак», «Дарогія госці», «Дважэнца», «Завяжышыя вясці», «За мураванай сцяной», «Апошніе спатканне», «Ганка», «Пад Сурывта», «Палідзіш», «Культурнае пещча», «Васіль Хмель», «Залаты дэжка», «Жаніхі», «Бабы-ліхадзейкі», «На курорце», «Музыкае шапсэ», «Душагубы», «Праменчыкі пшчасія», «Вязніны», «Плыватон», «Помста», «Залаты бог», «Людзі» і інш.

Апрача п'ес У. Галубка, ставіліся п'есы і іншых драматургаў: «Модны шляхоцкі» К. Каганца, «Лес шуміць» (інсценіроўка апавесці Караленкі), «Міхалка» Далецкага, «Паўлінка» Янкі Купалы, «Антэс Лата» Якуба Коласа, «Па рэвіі», «Напшыль у дурні» Краўцініцкага, «Пінская шляха» Дуніна-Марцінкевіча, «Палася красавя» І. Гурскага, «Мікітаў лацак» М. Кудзельскага (М. Чарота) ды інш.

Разабрацца ў пералічаным рэпертуары, уявіць хаця б прыблізна ідэяна-мастацкі напрамак тэатра на той час — не лёгкая задача. Пры тым узорны крытычнай, дадэклад думкі, які быў на той час, да апісання ў выказваннях, што засталася нам у спадчыну, трэба падыходзіць вельмі ўважліва і асцярожна.

* «Маладыя» № 6 за 1927 г. М. Таўбэ «Тэатр на калёсах».

Разглядаючы характар п'ес і іх пастапоўку на сідне галубкоўскага тэатра, мы бачым, што тэатр развіваў у сваёй працы пэўны драматычны жанры пэўнымі мастацкімі сродкамі. У асноўным уся работа тэатра развівалася ў двух жанрах: меладрамы і вядовіла.

Да жанра меладрамы адносіцца большасць п'ес самога У. Галубка, як напрыклад, «Вязніна кроў», «Ганка», «Апошніе спатканне», «Душагубы», «Вязніны», «За мураванай сцяной», «Плыватон» і інш.

Да жанра вядовіла адносіцца такія яго камедыі, як «Суд», «Пісаравы імяніны», «Залаты дэжка», «Бабы-ліхадзейкі», «Жаніхі», «Дарогія госці», «Культурнае пещча». Да гэтага ж жанра адносяцца і большасць вышэй пералічаных п'ес іншых драматургаў.

Жанравы, стыльвае асаблівасці работы драматурга і тэатра маюць для нас дэткае немагчымае значэнне, бо праз іх раскрываецца творчы метад яго работы, яны ў пэўнай меры вызначаюць і ідэяна-мастацкую сутнасць яе.

Для нас, сучаснікаў, важным з'яўляецца адказаць на пытанне, разглядаючы творчую спадчыну У. Галубка: чым тлумачыцца тое, што яго ў творчай практыцы самога Галубка, так і ў сцэнічным уяўленні пануюць імяна гэтыя два жанры?

Калі мы звернемся да ўзнікаючых меладрамы, то ўбачым, што яе ўзнікненне і развіццё прыпадае на эпоху вялікіх сацыяльных урушэнняў. У прыватнасці, французская меладрама нараджаецца ў петрах «стражня саслоўя» ў эпоху Вялікай Французскай рэвалюцыі, які вынік вялікіх узбуджэнняў свядомасці сацыяльных «нізоў» французскага грамадства, і пуская глыбокі карэнні свайго ўплыву ў народныя масы. Яна ствараецца ў працягу класічнаму тэатру з яго застарэлымі, акацыянальнымі формамі, якія выражалі ідэалогію пануючых класаў, і была накіравана супраць іх.

Як правіла, у меладраме тых часоў быў закладены востры сацыяльны канфлікт з думка праціўнасці тыпамі яе герояў: на адным полюсе выступала ўвабалежне крўды, зла, адмоўны чалавечы якасці; на другім — увабалежне добра і справядлівасці. Канфлікт паміж гэтымі праціўнымі катэгорыямі характэрна вырастаецца ў меладраме ў амацільна-застрэнай, разкараценнай форме, што ў сваю чаргу выклікае ў гледача рэзка адмоўны адносіны да першай катэгорыі вобразаў і прыхільныя — да другой.

Сцэнічныя сродкі, якімі карыстаецца пры гэтым меладрама, падначалены гэта ідэянай накіраванасці яе. Меладраматычны спектакль поўна рэзкі аглушальны эффект, вострага сутыкнення страдцей, часам з крывавым вынікам, пафаснай дэкламацыі і прымітыўнай буфанавы. Тагачасная меладрама пры гэтым выаўляецца вельмі яскрава і мае на мёце акрыту прапаганду пэўных класавых ідэй.

Толькі гэтым можа быць растлумачана і некананнае развіццё жанра меладрамы ў першыя гады паша рэвалюцыі ў рускім тэатры. А. В. Луначарскі нават выступіў тады з заклікам да ўкаранення меладрамы ў малады савецкі тэатр як «сапраўды народнага відэішчы».

Вызначачы тэатр меладрамы, як «тэатр эфектаў, кантрастў, шырокай позы, гучнага слова, напружанага характэра і карыктурнае агітасія, тэатр, які ўіраецца аднытунна каніон у тытанічны пафас, другім — у беспабашную буфанаву», — Луначарскі спярваў, што такі тэатр з'яўляецца «адзіна магчыма пэдаксіа сапраўды народнага тэатра», і кілаў тэатральнаму грамадскаму вучыцца ў тых, «хто так блізка пачаў гэтую работу, у тых, хто так старуў у поўным сэнсе слова на практыцы самыя законы займаласці, забавінасці». (А. В. Луначарскі. «Тэатр і рэвалюцыя», с. 93—96).

(Заканчэнне будзе)

Вялікі рускі мастак

(Да 110-годдзя з дня нараджэння В. СУРЫКАВА)

У 1848 г. у сідбірскім горадзе Краснаярску нарадзіўся вялікі рускі мастак Васіль Іванавіч Сурывкаў.

Ён вырас у сям'і, якая паходзіла з даяскае казак. Акружаны суровымі, мужнымі людзьмі, што беражліва захоўвалі навакі і традыцы мінулага, Сурывкаў з дзяцінства прывіваў жывую цікавасць да гісторыі рускага народа.

Творчасць Сурывкава, найвялікшага прадстаўніка крытычнага рэалізму ў рускім гістарычным жывапісе, фарміравалася ў першыя гады ў Расіі ў другой палавіне XIX стагоддзя рэвалюцыйна-дэмакратычнага руху.

І хоць карціны Сурывкава адлюстроўвалі гістарычныя падзеі далёкага мінулага, яны знаходзілі жывы водук у сэрцах сучаснікаў, бо мастак уласна тым душоўным рысам характэра рускага чалавека, якія прайшлі праз вякі і ў вобразах карцін Сурывкава ўспрымаюцца як агульначалавечыя. Гэтыя рысы — вялікая любоў да Радзімы, негнільнасць духу, неўтаймаваная прага справядлівасці, гераізм і самааданасць.

Народ у творчасці Сурывкава — творца гісторыі. Бачачы непакорны стральцоў-бунтароў у карніне «Раніца стральцоўскай кары», якая экспанавалася на перасобнай вясцеўскай у савіку 1881 г. пасля забойства ірвалюцыйнага чара-дэпата Аляксандра ІІ, гледачы ўспаміналі не толькі ад барацьбы народа і яго лухатх у Патрыяцкую эпоху, але завулаліся таксама ад лесе сваёй сучаснікаў-рэвалюцыянераў.

Яркія, непаўторныя характэры ўстаюць перад намі ў творах Сурывкава. Народ паказваецца вялікім майстрам у найбольш напружаных паваротах «этапы гісторыі», які асабліва праяўляюцца ў душоўным якасці і асабліва моцна выаўляецца затоні ў рускім чалавечым гераізм.

Такія яго «Барыня Марозова» — незабытны вобраз раскольніка, яе бледны твар з чорнымі злёжымі вачыма. Звртаючыся да людзей з палымнай прамавой, яна працягла да іх руку з тонкімі прыгожымі пальцамі. Гэты жывы ічо больш дэламага адуць перажыванні жанчыны, моцнай духам, упэўненай настолькі ў праўдзе сваіх «перакананняў», што ўвесь натоўп пакараецца яе волі, яе парыву. Сучаснікам Сурывкава карціна «Барыня Марозова» нагадала аб працэсах асуджаных палітычных, якіх накіроўвалі на катаргу, такіх жа мужных і нехільных, як некалі барыня Марозова.

Ярка адлюстравана ў творчасці Сурывкава знайшла тэма воінскай любасці рускага народа, Гэта — вялікая казакі атрада Ермака, якія змагаюцца з татарамі за вызваленне зямлі рускай у карніне «Пакорныя Сідбіры Ермаком»; гэта сувораскія дуа-волаты, якія штурмуюць непрыступны дэляныя шыврыды ў творы «Пераход Суворова праз Альпы».

Творчасць Сурывкава душоўна сваім глыбокім чалавечым зместам, якому апаўдэнна адпаведныя сродкі выаўлення. Каларыт твораў Сурывкава незвычайна прыгожы. У яго аснову ляглі фарбы рускай прыроды.

З любоўю піша ён старадаўнія касцюмы, аксаміт, парчу, футру, дыявоўныя хусткі, галаўныя зборы воінаў і усё іншае, што, падобна акаймаванню, выаўляе ў карнінах суровыя мужчынікі або пячотныя жаночыя твары.

З выключным майстрамствам напісаны карціны Сурывкава «Меншыкаў у Бяроза-вез», «Сцяпан Разін».

Да сваёй твораў мастак пісаў мноства зяюлаў, умеда знаходзіцца сярод сучаснікаў рысы, характэрныя для людзей мінулага. Эскізы і зяюлы да карцін Сурывкава — самастойная мастацкая каштоўнасць.

Гераічнымі манументальнымі вобразамі, поўнымі душоўнай чысціні, Сурывкаў дарыў і блізка савецкаму чалавеку. Мастацтва Сурывкава — выдатная школа майстраства для маладых савецкіх мастакоў.

Ф. ЛЕЙТМАН.

Маскоўскі Мастацкі тэатр імя М. Горькага паставіў новы спектакль — «Зімнюю казку» В. Шапкіра. Пастаноўка і рэжысура народнага артыста СССР М. Келера. Рэжысёр — заслужаны артыст РСФСР А. Карэў, мастак — заслужаны дзеяч мастацтва В. Рынзлін.

На адмыкку: сцэна са спектакля.

Фотакроніка ТАСС.

Моладзь чакае

Куды б ні прыхаў пісьменнік, да яго абавязкова прыходзіць сціпля, часам затылі сарамліва маладыя людзі і просяць паслухаць або пачытаць іх вершы ці апаваднанні, зрабіць свае заўвагі.

Яны чакаюць ад пісьменніка нейкай асаблівай пароды і, бясспрэчна, падтрымкі, хоць скупой пахвалы, «блааслаўлення» старэйшага, больш вопытнага таварыша. І, поўна, кожнаму ў такіх выпадках успамінаецца ўласная літаратурная маладосць, той дзень, калі і ён ўпершыню адважыўся паказаць свой верш у рэдакцыі, каті гадзінамі хадзіў каля рэдакцыйнага ганка.

На ўсе жыццё мы запамінаем, як у 1929 г. глускі балаго прывёз мяне ў Бабруйск, як я сотню разоў наважваўся зайсці ў будынак з шыльдаю «Рэдакцыя газеты «Камуніст», але зноў праходзіў міма, і толькі надвечоркам, зразумевшы, што хутка скончыцца рабочы дзень, адважыўся пастукаць у дзверы да рэдактара. Я памяню, як вётава сестраў тады мяне Міхась Ціханавіч Лынькоў, малады, ласкавы, жартулівы, як ён выбраў з майго тостага скрутка пару вершаў і напісаў на іх — «друкаваць». Якое гэта было шчасце. Запамінаюся іскрыстыя вочы і шырая ўсмешка Хвядоса Шынклера, прастата і вельміцэ Барыса Мікуціча, якія ажрас рыхтавалі чарговы нумар «Вясны», штомесячнага літаратурнага дадатка да «Камуніста».

Літаратурнае жыццё Бабруйшчыны ў тым гады было багатае і цікавае: кожны месяц выходзіла «Вясна», выдаваўся альманах «Уздым», праводзілася літаратурныя вечары ў рабочых клубах і ў прах-хаводаў. А калі невялічкі ў той час чыгуначнае іжыны завод (цяпер машынабудуны завод імя Сталіна) апынуўся ў прыраве, гарком КПБ накіраваў туды брыгаду мастовых літаратураў. Мы пісалі баявыя вершы, частушкі для шматтыражкі, рабілі вершаваныя подпісы пад карыкатурамі, пісалі рыфмаваныя лозунгі. Большасць уздэльнікаў гэтай брыгады самі былі рабочымі розных прадпрыемстваў горада.

У Бабруйску пачалі свой творчы шлях Міхась Лынькоў, Хвядос Шынклер, Алесь Жаўрук, Барыс Мікуціч, Алесь Зарычкі, Васіль Вітка, Мікола Аўрамчык і многія іншыя нашы паэты і празаікі.

А ці ёсць палер у Бабруйску літаратурнае і ці падтрымліваюцца там добрыя літаратурныя традыцыі, якія бярэць свой пачатак з 20-х гадоў? На гэтае пытанне наўрад ці зможа адказаць хто-небудзь з работнікаў апарата СІБ. Пры Саюзе пісьменнікаў ёсць кабінет маладога аўтара, шмат літаратурных кансултантаў, але, нажал, няма жывой сувязі з літаратурным аб'яднаннем рэспублікі, са шматлікімі творчымі гурткамі, з актывам, які групуецца вакол газет і шматтыражак. А маладыя зольныя празаікі і паэты, што жыюць у абласных і раённых, прагна чакаюць шыраў і прычыноў гаворкі пра сваё творчасць з вопытнымі старэйшымі сябрамі, шукаюць падтрымкі, маюць вялікую патрэбу ў дапамозе і кваліфікаванай парадзе. Аднастайныя кароткія лісты кансултантаў іх ужо не задавальняюць. У кожнай вобласці ёсць значны літаратурны сілы, працуюць творчыя аб'яднанні, пачынаюць выдавацца альманахі, у газет-тах друкуюцца літаратурныя старонкі, не хапае ім толькі пастаяннай увагі і дапамогі з боку Саюза пісьменнікаў.

Цікавым літаратурным жыццём жыве і Бабруйск. Пяць увосень мінулага года мы з Васілём Віткам трапілі ў горад сваёй маладосці і, зразумела, не маглі абмінуць рэдакцыю «Камуніста». Літаратурнае ўсёлет за намі ў пакой рэдактара пачалі збірацца члены літаратурнага аб'яднання: маладыя рабочыя, інжынеры, настаўнікі, вучні спецыялізаваных школ. Кожны з іх трымаў скрутка сваё твораў, якія ён прыне на суд сяброў на аб'яднанне і старэйшых таварышаў. Нам было прэмна даведана, што ў горадзе працуе вялікае літаратурнае аб'яднанне са зольным творчым актывам. Кіруе ім малады паэт Ю. Батамоў, выкладчык матэматыкі Кісялёўскай сярэдняй школы, у бора аб'яднання ўваходзяць рабочыя млынзавода В. Галавач, інструктар фабрыкультуры Ф. Зянькоў, работнікі рэдакцыі Н. Балобін, Д. Гусараў, Е. Палушкіна.

На сходах аб'яднання, на паследжніх бора заўсёды ідзе прычыноўная творчая размова; абмяркоўваюцца новыя творы, адбіраюцца лепшыя з іх для літаратурных старонак, якія кожны месяц з'яўляюцца ў газеце «Камуніст».

З добрым разуменнем літаратуры, адчуваннем паэзіі ў той памяты вясеннік вечар абмяркоўвалі члены аб'яднання вершы інжынера В. Фаміна, тэхніка А. Барылава, вучня аўтасколы М. Кісялёвіча. У самы разгар абмеркавання ў пакой увайшоў ішо зусім малады, пастрываны пад машынку, хлапец і папарыў, каб яго надава апавяцанне разгледзець без чаргі, бо праз дзве гадзіны ён павінен быць у ваен-

З вялікай надзеяй чакаюць маладыя літаратурныя ўвагі і дапамогі ад свайго часопіса «Маладосць». Ён павінен смалей адводзіць месца на сваіх старонках пачынаючым паэтам і празаікам, друкаваць агляды абласных альманахаў і літаратурных старонак, трымаць больш пэсую жывую сувязь з літаратурнай моладдзю, а яна, багатая жыццёвым вопытам, назіраннямі і энергіяй, павіна распае ў розных кутках Беларусі.

Пройце час, і многія сённяшнія літаратурныя таленты, тая, што пакуль што атрымавалі не зусім радасныя адказы з рэдакцыі і кансултантаў, стануць пісьмамі і вядомымі раманістамі і паэтамі, крытыкамі і драматургамі, а пакуль што ім патрэбны ўвага, падтрымка і дзейная дапамога.

Сяргей ГРАХОУСКІ.

IV.

Цікавае вобразнае сістэма рамана. Сацыяльныя матывы пры тыпажы «характэраў Зімчука, Валі Верас, Понтуса, Урбановіча і іншых перажываючых. Герой паказаны ў працы і дзейнасці. Мінулае герою, шлях станаўлення іх характэраў да сідняга бэгла, пунціра, і зноў такі ў плане сацыяльным. Тут нам заецаца, пісьменнік часам выступае прыкметна тэндэнцыйна ў тым сэнсе, што мастак уступае месца публіцысці. Вось, скажам, вобраз Понтуса. Цікава сам па сабе, на аўтарскай думке, ён у мастацкіх адносінах з першых жа старонак вызначан аўтарам як адмоўны тып. Понтусаўскі вобраз, узаўсё пагляда на абавязкі, імяненне да спакойнага машчанага жыцця, маральнае крывадушства, якое гранічыць з палітычным двурудніцтвам і іншым адмоўным рысам, якімі яго надзяляў аўтар і якія ўласцівы пэўным сацыяльным тыпам нашата часу, паказаны мастацкі не на столькі пераканальна, не вынікаюць з дзейня, каб ад Понтуса палыхнула на чытача «понтусаўшчына», агітны перажыткам уласнікага сьвету. Мы можам аб гэтым толькі папашаваць, бо аўтар быў на правільным шляху гэтага сінтэзу адмоўнага, каб зрабіць вобраз Понтуса шырокім і глыбокім мастацкім абатульненнем адмоўна ў нашай рэчаіснасці.

Справа відавочна ў тым, што пісьменнік не заўсёды ішоў ад жаданя, а часам адпраўляўся ад ўмоўнай літаратурнай схемы. Можна і трэба зрабіць папрок аўтару і за тое, што вобраз партыйнага кіраўніка горада—Кавалеўскага значна ўступае ў мастацкіх адносінах іншым вобразам, ён вельмі схематычны, слаба індывідуалізаваны, ды ісамо адлюстравана партыйнага жыцця горада, да якога ў рамане аўтар звртаецца даволі часта, не ўаўляе сабой пэўных старонак твора. Ёсць на гэтых старонках нямаля аглульных разважанняў, а не мастацкага

праікнненія ў характэры, нахатат: «Перад Кавалеўскім не толькі не схлусіш, а пастараеся быць лепшым і больш праправавальным да сабе, чым ты ёсць на самой справе». Але ж гэта так і застаецца дэкарацыяй. Прыблізна тое ж гаворыцца і пра Кандраценку, асоба ягога дэкарацыйна ўзьялічана ў творы і заапанна сабой партыйны калектывы.

Мы не супраць публіцысцыйных абатульненняў і адступленняў у мастацкім творы, калі яны ўзамацкія яго ідэяна-мастацкую сілу, але іх нельга прыняць як галоўны прымё мастацкай тыпажы характэра.

Ёсць удалы публіцысцыйны адступленні ў рамане. Хочацца назваць у гэтай сувязі маленькія пралог у пачатку і апаўдэнна рамана, пралог у другой кнізе перад тройца часткай рамана — гісторыі горада. Але нялобо, калі мастацкі паказ чалавека і чалавечы складаны адносіны змяняецца рытарычнымі дэкарацыямі, як гэта зроблена ў дачыненні да Кавалеўскага і Кандраценкі.

Асобныя месцы рамана могуць выклікаць прычэнне за пэўны налет натуралізму, за непаправавальнасць аўтара да мовы. Сідня прабывання Алешкі ў Алы, дачкі Понтуса, сустрача Понтуса з жонкай Юркевіча, Вера

ЦІКАВАЯ СУСТРЭЧА

У запрашалых білетах, якіх разаслаў Палац культуры прафсаюзаў Мінска, гэта мерапрыемства было названа вечарам сустрэчы моладзі і пісьменнікаў. Гэта не зусім дакладная назва. Было б дакладней сказаць вечар дружбы. Справа ў тым, што пісьменнікі не першы раз сустракаліся з моладдзю будаўніцамі сталіцы. Паміж імі завязалася сяброўства і цвёрдым яго становіцца толькі мацнейшым.

У гэты вечар у Палац прафсаюзаў прыйшлі П. Глебка, А. Вольскі, С. Грахоўскі, У. Корбан, П. Макаль, Э. Агнявіч, Я. Сяміжон, У. Юрвіч. Юнакі і дзяўчаты з увагі слухалі У. Юрвіча, які гаварыў аб развіцці беларускай пэўнай літаратуры, аб творчых планах празаікаў, паэтаў, драматургаў. Затым слова было прадастаўлена паэтам. Хвалючы вершы аб каханні і дружбе, аб сацыялістычнай маралі прачытаў С. Грахоўскі, Э. Агнявіч, П. Макаль і А. Вольскі. Расказаў аб сваёй паэзіі ў Амерыку папрасіў П. Глебку. Ён задавоў прасьбы моладзі. Спадабалася моладзі вершы Бёрыса ў пераказах на беларускую мову, якія прачытаў Я. Сяміжон, байкі Ю. Корбана.

Адыйшлі ў бок. Але тут нельга застацца адным. Падыйшлі і другія пачынаючыя паэты. Зацікавіліся размовамі П. Макаль і Э. Агнявіч. Мікалай Зыль працягваў напаміць некалькі вершаў. НА ЗДЫМКАХ 1: П. Глебка гутарыць з моладдзі рабочыя Мінскага радызавода В. Смірновым і С. Міхельсонам. 2. Моладзь шчыльна акружыла Я. Сяміжона, яна жадае атрымаць аўтограф. 3. — Паслухайце мае вершы, — просіць М. Зыль (другі злева). С. Грахоўскі і Э. Агнявіч уважліва слухаюць. 4. У А. Вольскага (справа) і дзельніцаў сустрэчы зайшла размова аб творчых беларускіх пісьменніках. Фота У. КРУКА.

Вечар братняй дружбы Працоўныя горада Леніна беражліва шануюць паміж выдатных песняроў беларускага народа Янкi Купалы і Якуба Коласа. Іх імёны звязаны тут са многім, што навекі парадзіла і умацавала непарушную дружбу рускай і беларускай літаратуры. Цяпер у Ленінградзе праводзяцца сустрэчы пісьменнікаў з працоўнымі і вачары, прывечаныя 75-годдзю з дня нараджэння Янкi Купалы і Якуба Коласа. У горад Леніна на запрашэнне правлення Ленінградскага аддзялення Саюза пісьменнікаў прыбыла група беларускіх паэтаў і разам з імі ўдзельніца Янкi Купалы Уладзіслава Францаўна Луцвіч і сын Якуба Коласа Даніла Канстанцінавіч Мішкеня.

У 25 студзеня ў гарадскім Доме пісьменнікаў імя Маякоўскага адбыўся мнагалюдны вечар, прысвечаны 75-годдзю з дня нараджэння Янкi Купалы і Якуба Коласа. Ушанаваны паміж незвычайных паэтаў прыйшлі сюды не толькі пісьменнікі, але і прадстаўнікі партыйных і савецкіх арганізацый Ленінграда, студэнты, работнікі друку. Уступным словам вечар адкрыў пісьменнік Мікалай Браун.

Вечар братняй дружбы

Працоўныя Ленінграда, — сказаў ён, — добра ведаюць і любяць творы Янкi Купалы і Якуба Коласа. У нашым горадзе не аднойчы бывалі выдаткі беларускіх паэтаў. Мы, ленінградцы, выказваем шчырыя пачуцці любі і павагі да гераічнага і працавітага беларускага народа, яго цудоўнай паэзіі. Даклад аб жыцці і літаратурнай дзейнасці народных паэтаў Беларусі зрабіў Васіль Вітка. Свае вершы, прысвечаныя памяці Янкi Купалы і Якуба Коласа, чытаюць паэты Максім Лужанін, Мікола Аўрамчык і Пятро Прыходзька. Затым выступалі ленінградскія пісьменнікі. Усевалад Ражаўскі, Усевалад Азары, Браніслаў Кежун, Марыя Камісарова, Павел Кабарэўскі, Мікалай Браун чытаюць вершы народных паэтаў Беларусі, перакладзеныя імі на рускую мову, а таксама свае творы, прысвечаныя Беларусі. Звычайнай дэманстрацыя была ўсталявана Францаўна Луцвіч. Яна паведала многа цікавых фактаў з жыцця і творчай дзейнасці паэта, асабліва з часоў яго знаходжання ў Пецярбургу. Пасля выступленняў адбыўся вольны канцэрт. Рамансы і песні на словы Янкi Купалы і Якуба Коласа былі выкананы народнымі артыстамі БССР М. Звановым і салістам беларускай філармоніі А. Самаравым. Саліст Ленінградскага Малодшага тэатра оперы і балету імя Кірова Фёдар Андрэевіч выканаў некалькі народных беларускіх песень і рамансаў на словы Янкi Купалы і Якуба Коласа на беларускай мове. Майстар мастацкага слова Аляксей Спесарыка прачытаў урывак з трылогіі Якуба Коласа «На рэстанях» і верш Янкi Купалы «Свят».

БІБЛІЯТЭЧНАЯ СПРАВА ЗА РУБЯЖОМ

Беларусы курсіруюць у Тунісе чатыры разы ў год. Працягваюць кожнага рэйса — два з палавінаю месяца. За адзін раз развозіцца 2 000 кніг. Буйнейшая публічная бібліятэка Туніса мае фонд у 500 тысяч тамоў і траціць у год чатыры мільёны франкаў на набывцц кніг. Бібліятэка выдае чытачам 100 тысяч кніг. Яе паслугамі карыстаецца 43 тысячы зарэгістраваных чытачоў штогодна. Ныгледзячы на разнастайнасць форм абслугоўвання кнігай, чытачам з'яўляецца адносна невялікая частка шматмільённага насельніцтва Афрыкі. Падрывоўка спецыяльных кадраў кваліфікаваных бібліятэчных работнікаў для краін Афрыкі знаходзіцца ў пачатковым стане. Ва ўніверсітэтах гарадоў Кап і Прэторыя (Паўднёва-Афрыканскі Саюз) студэнтам чытаюць курсы бібліякаўства і бібліяграфіі, што дае ім права пасля заканчэння гэтых вышэйшых навучальных устаноў займаць кіруючы пасады ў бібліятэках сваёй краіны. Адна з галоўных сродкаў падрыхтоўкі бібліятэкараў у Афрыцы з'яўляецца сістэма заочнага навучання пры Брытанскім бібліятэчным таварыстве. Сістэма гэтая дзейнічае на ўсё тэрыторыя брытанскіх уладанняў у Афрыцы. Яна складаецца са спалучэння трохгадовай практычнай работы ў бібліятэках для асоб з сярэдняй адукацыяй з заочным навучаннем па праграмах Брытанскага бібліятэчнага таварыства. Пасля злучы экзамэнаў студэнт атрымлівае стыпендыю і накіроўваецца на адзін год у Англію, у бібліятэчную школу. Пасля гадовай тэарэтычнай падрыхтоўкі ён павінен прайсці шасцімесячную практыку ў бібліятэках Вялікабрытаніі. Недахопы гэтай сістэмы настолькі відавочныя, што амаль не патрабуюць тлумачэнняў. Навучанне звязана з вялікімі выдаткамі, і што самае галоўнае, усе праграмы падрыхтоўкі з улікам умоў і патрэб брытанскіх уладанняў, кнігі размешчаны на паліцах зробленых з знаходжання боку. Для абароны ад непагадзіны забяспечаны спецыяльнымі акажыямі, якія падмацоўваць. Аўтобус курсіруюць на працягу двух-трох тыдняў па частках. Чытачам заада галаўнае вышэдае аб вышэдае бібліятэкі. Кожны персанальнік бібліятэкі абанент можа атрымаць адначасова да 50 кніг. У Кені шырока развіта сістэма чытачовага абслугоўвання чытачоў па паштовах. У Тунісе, які стаў незалежным у 1956 годзе, насельніцтва далёкіх раёнаў абслугоўваецца з дапамогай бібліятэкі-аўтаматэі. Аўто-

У краінах Афрыкі

буса курсіруюць у Тунісе чатыры разы ў год. Працягваюць кожнага рэйса — два з палавінаю месяца. За адзін раз развозіцца 2 000 кніг. Буйнейшая публічная бібліятэка Туніса мае фонд у 500 тысяч тамоў і траціць у год чатыры мільёны франкаў на набывцц кніг. Бібліятэка выдае чытачам 100 тысяч кніг. Яе паслугамі карыстаецца 43 тысячы зарэгістраваных чытачоў штогодна. Ныгледзячы на разнастайнасць форм абслугоўвання кнігай, чытачам з'яўляецца адносна невялікая частка шматмільённага насельніцтва Афрыкі. Падрывоўка спецыяльных кадраў кваліфікаваных бібліятэчных работнікаў для краін Афрыкі знаходзіцца ў пачатковым стане. Ва ўніверсітэтах гарадоў Кап і Прэторыя (Паўднёва-Афрыканскі Саюз) студэнтам чытаюць курсы бібліякаўства і бібліяграфіі, што дае ім права пасля заканчэння гэтых вышэйшых навучальных устаноў займаць кіруючы пасады ў бібліятэках сваёй краіны. Адна з галоўных сродкаў падрыхтоўкі бібліятэкараў у Афрыцы з'яўляецца сістэма заочнага навучання пры Брытанскім бібліятэчным таварыстве. Сістэма гэтая дзейнічае на ўсё тэрыторыя брытанскіх уладанняў у Афрыцы. Яна складаецца са спалучэння трохгадовай практычнай работы ў бібліятэках для асоб з сярэдняй адукацыяй з заочным навучаннем па праграмах Брытанскага бібліятэчнага таварыства. Пасля злучы экзамэнаў студэнт атрымлівае стыпендыю і накіроўваецца на адзін год у Англію, у бібліятэчную школу. Пасля гадовай тэарэтычнай падрыхтоўкі ён павінен прайсці шасцімесячную практыку ў бібліятэках Вялікабрытаніі. Недахопы гэтай сістэмы настолькі відавочныя, што амаль не патрабуюць тлумачэнняў. Навучанне звязана з вялікімі выдаткамі, і што самае галоўнае, усе праграмы падрыхтоўкі з улікам умоў і патрэб брытанскіх уладанняў, кнігі размешчаны на паліцах зробленых з знаходжання боку. Для абароны ад непагадзіны забяспечаны спецыяльнымі акажыямі, якія падмацоўваць. Аўтобус курсіруюць на працягу двух-трох тыдняў па частках. Чытачам заада галаўнае вышэдае аб вышэдае бібліятэкі. Кожны персанальнік бібліятэкі абанент можа атрымаць адначасова да 50 кніг. У Кені шырока развіта сістэма чытачовага абслугоўвання чытачоў па паштовах. У Тунісе, які стаў незалежным у 1956 годзе, насельніцтва далёкіх раёнаў абслугоўваецца з дапамогай бібліятэкі-аўтаматэі. Аўто-

НАШЫ МУЗЫЧНЫЯ КАЛЕКТЫВЫ

Беларускі аркестр народных інструментаў

Беларускі аркестр народных інструментаў карыстаецца заслужанай любобю і папулярнасцю дзякуючы да межах нашай рэспублікі. Шматлікія артысты і рэдактары, прысвечаныя канцэртнай дзейнасці гэтага выдатнага калектыву, ярка сведчаць аб яго мастацкай значнасці. Гаворачы пра гэты аркестр, мне прыгадваецца адна з яго ленінградскіх крытыкаў: «Народнасць і высокі прафесіяналізм». Менавіта гэтыя якасці выдзяляюць яго з сямі іншымі інструментальнымі ансамблямі ў нашай краіне. У Беларускім народным аркестры народнага інструментаў чуюць наш аркестр. Спраўдана народнасць заключаецца ў непаўторным характары яго гучання. У Беларускім народным аркестры на лютні голас гучаць шымбаль, інструмент нявядомы і спраўдана нацыянальны. Бадай ні на якім іншым інструментальным ансамблях не сустракаецца так не ўдасна перадаць усю прынабынасць беларускай песні, лірычнага сумняі, апаўдальнальнай ці танцавальнай. Было б няправільным абмяжоўваць размову аб рэпертуары аркестра толькі песнямі. Выдатна гучыць руская класіка; удала пераказана мастацкім кіраваннем калектыву народным артыстам БССР Л. Жыновічам. Незабывае ўражанне робіць творы «У мянатары» Барызіна, «Багатырскія вароты» Мусаргскага (з яго «Карцінак з выстаўкі»). Добра гучыць пераказаны нашых беларускіх твораў, сімфанета М. Чуркіна і Другая зрабіў б большую выразнасць басовай партыі. Неабходна сказаць і пра тую, якая працуе ў гэтым творчым калектыве. Вядліка заслуга ў стварэнні і поспехах аркестра належыць Л. Жыновічу. Дастаткова сказаць, што большасць музыкантаў чымбалістаў, якія тут іграюць, яго вучні. Апроч таго, І. Жыновічам зроблена і робіцца мноства выдатных пераказаных і акампанементаў для суправалжэння салістаў. На рэспубліцы І. Жыновіч за дырыжорства майстарства гэтага калектыву. З поспехам выступаюць у калектыве старэйшыя майстры іры на чымбаль П. Навікі і Х. Шмельчак. Узабачалі майстарства аркестра былі канцэртмайстар А. Астрмацкі, глыбокі музыкант і першакласны віртуоз. Шкада, што мы яго цяпер не бачым за канцэртмайстарскім пультам. За астатні час асабліва радую моладзь: М. Шмельчак (сын) і В. Бурковіч. Той і другі — музыканты, якія выдатна валодаюць чымбалам. Хочань пажадаць мамі кам калетам-кампазітарам, каб яны больш пісалі для народнага аркестра. Як гэта ні дзіўна, але за апошні час не паявілася ніводнага новага беларускага твора ў гэтым жанры. Д. КАМІНСКІ, кампазітар.

Кнігі пра родную прыроду

Незабытым карцінам роднай прыроды прысвечаны многія старонкі твораў мастакоў беларускага слова. Калі сабраць у адной кнізе лепшае з напісанага пра беларускую прыроду Купалам, Коласам, Вагдановічам, Чорным, Будамем, Броўкам, Лыньковым, Самуіленкам, Брылем, Буляшчыкам, Танкам і многімі іншымі паэтамі і празаікамі, у тым ліку і такімі, як Адам Міцкевіч, Паўстаўскі і іншыя з праостаўнікоў братняй літаратуры, што пісалі пра Беларусь, — атрымаецца б хрестамастыя, навуковае і грамадскае значэнне якой цяжка пераацаніць. Узорамі падобнага выдання з'яўляюцца, напрыклад, вышуканыя «Геаграфічныя дадзеныя» ў апошняй гады кнігі Прышвіна і Паўстаўскага. Асабліва востра адчуваецца значэнне неабходнасці масавага выдання і прапаганды такіх кніг, калі чытаць у друку выступленні, дзе прыводзяцца абуральныя факты няправільных паводін асобных людзей у дачыненні да нашай прыроды. Нельга забываць, што пацудзі савецкага патрыятызму непаруйна звязана і з любобю да роднай прыроды. Не заўсёды памятаем мы аб гэтым у штодзёнай практыцы. У вітрынах кніжнага магазіна ў цэнтры Мінска і сёння можна бачыць, напрыклад, выданае ўжо ў 1955 годзе кнігу Вітала Вольскага «У лясках над Бярозай». А пад Мінскам, у адоўных вёсках Выганічы (2—3 кіламетры ад Ракава), у прыгожых і сасновых лясках вядуцца не зусім правільныя, на наш погляд, вырубкі. З цягам часу тут можа застацца толькі маладняк. Нельга напярэдак мясцовае калгасам тым, што дзесяць гадоў будаўніцтва яны сякуць лес. Але за тое, як сякуць, — напярэдак варта. Бо сякуць падрод.

Адзін з герояў кнігі — начальнік браньніцкай экспедыцыі Кірыя Аляксандравіч Гаворыч. «— Не кожны яшчэ разумее, што чалавек павінен адносіцца да прыроды, як разумны і руплівы гаспадар, а не як дурны раскрасьлянік і шкоднік...» Уся кніга прасякнута менавіта гэтай думкай. Чалавек павінен быць сярбам прыроды. Мы ўспамінаем гэта, калі знаёмімся з географам Пятром Міхайлавічам, які цікава расказвае пра звычкі турухтанаў. Мы ўспамінаем гэта, калі даведаемся, што арганізавана развоўвацца ў беларускіх рэках не толькі бабяр, але і хавуля. Уменне цікава расказаць пра гаспадарскую руку чалавека ў прыродзе — неад'емная якасць аўтарскага апавядання. Каларыт гэтай кнігі Вітала Вольскага, які ў ўсёх паларадніх, ствараецца адчуваннем паўсядзёнага навіны жыцця. Застаецца толькі пажадаць, што кніга гаворыць ён пра людзей. Часам яны адрозніваюцца адзін ад аднаго толькі прозвішчамі. Парадка аўтар збіваецца на сухаватую скарачарку, на стыль кароткага энцыклапедычнага даведніка. Але гэтыя недахопы некалькіх дэталей на другі план у параўнанні з тым новым, што мы даведаемся з цікава напісанай у цэлым кнігі. Чытаючы «На бабовых азёрах», мы як бы нанова адкрываем беларускую прыроду, яе спілуну і непаўторную прыгажосць. Менавіта таму мы і павіны быць удзячны аўтару, які прапрабў значную работу як пісьменнік, краязнаўца і даследчык. Тут важна падкрэсліць тую акалічнасць, што традыцыйным стала афармленне кніжак Вітала Вольскага аб прыродзе адным з лепшых беларускіх графікаў — мастаком Валаянічам Піхановічам. Яго трапныя, «спісалагічныя» малюнкi арганічна спалучаюцца з тэкстам. Ціка-

вамі — назіральны мастак. Удзяч яго малюнкаў да кніг аб прыродзе тлумачыцца тым, што ён сам як заўзят палювічы і аматар рыбнай лоўлі вельмі добра ведае звычкі і асаблівасці сваёй «спернажаў». Вельмі прымяна было даведацца, што мастак спрабуе свае назірванні ў прыродзе занатоўваць не толькі сродкамі выяўленчага мастацтва, а і словам, выступаючы ў часопісе «Беларусь» з кароткімі апавяданнямі. І вост сёння мы бачым маленькую, з густам аформленую самім аўтарам кніжачку — «Са стрэльбай і вудай». У ёй сабраны чатырнаццаць апавяданняў. Адкрытае кніжка кароткіх апавяданняў «Гарніне». Неяк позняя вясенне вое дзень на падыванне. Непадалёк ад скаванага лядам раўчца бацька, як «пры сямім аб'ёзе, у адзін ад аветчага селу, ляжыць на баку маленькая птушачка — гарніне». Відаць, ён замераў. Адзін з палювічых хоча падняць яго, паспрабаваць выратаваць. Але гарніне раптам узлітае. Разаецца стрэл. Птушка падае. Той, хто страляў, апраўдваецца: «— Ды, ведаеш, неяк здарылася само сабой. Ён узняўся, а я... Ну, прывычка палывала...» Пасля гэтых слоў апавяданне заканчваецца: «У паветры стаіць лёгкі пах пароху...» Тут адчуваць і тактоўны падтэкт. Гэта характэрна і для іншых апавяданняў кнігі. Ні ў адным з іх не знойдзецца «маралі», падазненай «у лоб». У «Гарніне» выдзелены і ўсе астатнія асаблівасці пісьменніцкай манеры Піхановіча (прымяна падкрэсліць, што індывідуальнасць аўтара адчуваецца моцна ў першай жа кнізе). Зоркім вочам мастака ён пільна ўглядаецца ў фарбы прыроды, вухам спрактыкаванага палювічага абслугоўваецца ў яе гукі, а таму ўмее перадаць словамі праце і сцісла краўдзі, настрой прыроды: «Адлятае вырай. Цёплыя ночы ў апошнія тыдні поўняца глумнымі галасамі. У вільготным асеннім небе то чарадой, то штурмам, то «ключом» ляцяць у далекі вырай птушкі.

Жывым і вясёлым вочкам і мы заўважымся

жывым і вясёлым вочкам і мы заўважымся па напісаных законах палювічых маралі, так нас хвалюць і паводзіны старога палювіча з апавядання «Палювічак», і ўменне Сідара паводзіць сабе ў прыродзе і перадаваць свой вопыт малодшым («На дзіка»); мы мільвоў абурасем «меркатылізм» адносінамі да палювіча Паўла з апавядання «У зямлі дзень». Кожны заўважыцца над чыткам хлупацца з апавядання «Чужынец». які, нягледзячы на тое, што зьявіўся — карысна птушка, знішчыў яе птушана, бо яна замучыла «маленькіх птушчак-кармільцаў», — і не паспахаецца зрабіць «вывад» з гэтага апавядання. Раскаж аб прыродзе, палювіч і рыбнай лоўлі часта спалучаецца ў Піхановіча з трапным, часам мяккім гумарам, на які так багата вясёлае памяць палювічых і рыбалоўцаў («Як злавіць селядца», «Пакажыце», «Памылка» і інш.). Чым бліжэй да канца кнігі, тым больш узрастае ў апавяданнях роля чалавека. Аўтар выходзіць за рамкі чыста «прырода-апісальніцкага» жанра. Асабліва гэта дачытаць апавядання «Дя Труханавай градкі». І яшчэ раз пра малюнкi — яны вельмі удала спалучаюцца з тэкстам, але некаторыя залішне дрэбныя. Есць у кніжцы дзе-ні-дзе распятнутасць, «адарванасць» пейзажу ад канцэртнай мастацтва і да т. п. Аднак тут хочацца падкрэсліць тое, з чаго пачалі гутарку: кнігі В. Вольскага і В. Піхановіча заслугоўваюць таго, каб іх прачытаў кожны. Падобныя кнігі робяць і будучы рабін сваю добрую справу — усё менш будзе людзей, абыхавых да роднай прыроды. Уладзімір БОЙКА.